

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

Vida Urbonaitė

**UGDYMO APLINKOS KŪRIMAS RENGIANT VAIKUS
PIRMAJAI KOMUNIJAI**

Specialiųjų profesinių studijų baigiamasis darbas

Specialiųjų profesinių studijų programa Pedagogika, valstybinis kodas 62207S118
Edukologijos studijų kryptis

Vadovas: dr. Odeta Norkutė _____
(moksl.laipsnis, Vardas, pavardė) (parašas) (data)

Apginta: _____
(parašas) (data)

Kaunas, 2009

Santrauka

Vida Urbonaitė

Ugdymo aplinkos kūrimas rengiant vaikus pirmajai Komunijai

Darbo vadovė: dr. Odeta Norkutė

Ugdymas yra viena iš didžiausių Bažnyčios išganomosios misijos galimybių, tad kiekvienais metais parapijos susilaukia didelio būrio vaikų, kurie nori pasirengti pirmajai Komunijai. Ruošiant vaikus pirmajai Komunijai, labai svarbu sukurti bei palaikyti tinkamą ugdymo aplinką. Parapijos aplinką sudaro socialinė ir bendruomeninė aplinkos. Socialinė parapijos aplinka – tai visa miesto ar kaimo, kuriai priklauso parapija, visuomenė. Bendruomeninė aplinka, kuri yra parapijoje turi būti kuriama, puoselėjama ir nuolat atnaujinama. Kuriama bendruomenė turi būti atvira naujiems žmonėms, atsižvelgti į jų poreikius, leisti save realizuoti skatinant bendradarbiavimą, siekiant realizuoti bendrus tikslus bei gerbiant kiekvieno atskiro asmens individualumą. Bendruomenė turi būti puoselėjama, bendrų moralinių bei religinių vertybių, palaikant ir padedant vieni kitiems. Atsinaujinimo procesas yra neišvengiamas ir būtinas bendruomeninėje aplinkoje. Moraliniai ir religiniai veiksniai nuolat kuria, palaiko ir atnauja bendruomenę. Bažnyčia siekia, kad vaikas, priėmęs sakramentus įsijungtų į parapijos bendruomeninį gyvenimą, tačiau Lietuvoje ne visuomet pavyksta sėkmingai tai įgyvendinti.

Darbe nagrinėjama **problema** - prieštaravimas tarp katecheto pasirengimo parengti socialinę aplinką, kurioje vaikai rengiami pirmajai Komunijai ir bendruomenės kūrimosi aspektų. Problemos sprendimui suformuluotas **tikslas** - atskleisti parapijos socialinės aplinkos veiksnius, padedančius tinkamai kurti ir palaikyti bendruomeninę aplinką, kurioje ugdomi vaikai besiruošiantys pirmajai Komunijai. Tikslu įgyvendinimui iškelti **uždaviniai**: identifikuoti ugdymo veiksnius socialinės aplinkos parapijoje kontekste; įvardinti bendruomeninės aplinkos ypatumus rengiant vaikus pirmajai Komunijai; atskleisti ugdymo aplinkos ypatumus, padedančius kurti bei palaikyti bendruomenę parapijoje. Tyrimo **objektas** - ugdymo aplinka, kurioje vaikai rengiasi pirmajai Komunijai.

Atlikus tyrimą, buvo nustatyta, kad tiek vaikams, tiek tėvams bendruomeninė aplinka, padeda puoselėti religines ir moralines vertybes, realizuoti savo gebėjimus, patenkinti bendravimo poreikį, pasisemti naujų žinių, bei pasidalinti jomis su kitais jei ji tinkamai kuriama, yra atvira pokyčiams, o taip pat ir puoselėjama. Taigi, atėjusios šeimos į parapiją, tikisi ne tik naujų žinių, bet ir svetingo priėmimo, supratimo bei palaikymo. Ruošiant vaikus pirmajai Komunijai galima teigti, kad didelę reikšmę turi santykiai ne tik su katechetu ir parapijos vadovu – klebonu, bet ir su visa parapijos bendruomene, o tai padeda pasiekti geresnių ugdymo rezultatų.

Summary

Vida Urbonaitė

The Creation of Educational Environment in Preparing Children for First Communion

Supervisor: Dr. Odeta Norkutė

Education is one of the major possibilities in the salvation mission of the Church. Consequently, every year parishes welcome numerous groups of children who are eager to prepare for First Communion. The creation and sustenance of adequate educational environment is very important in First Communion preparation process. Parish environment involves both social and communal dimensions. The social environment of the parish is the society of a certain city or village, to which the parish belongs. The communal environment of the parish is to be created, fostered and constantly renewed. Such community is to be open to the newcomers, respect their needs and provide a medium for their self-realisation by encouraging collaboration and showing respect to the individuality of each person. By supporting its members, the community should foster common moral and religious values. The process of renewal within the communal environment is unavoidable and necessary. Moral and religious factors constantly create, sustain and renew the community. The Church seeks that after having received the sacraments the child could be integrated into the life of the parish community. However, in Lithuania it is not always successfully realised. The scholarly issue of the thesis is the contradiction between the catechet's abilities to create adequate social environment for the children preparing for First Communion and the aspects of building-up the community. The aim of the thesis is to reveal the factors of the parish social environment, which help to adequately create and sustain communal environment for the education of children preparing for First Communion. The tasks of the thesis are as follows: (1) to identify the educational influences within the context of the parish social environment; (2) to identify the peculiarities of communal environment in preparing children for First Communion.; (3) to disclose the peculiarities of educational environment, which help to create and sustain community at the parish. The object of the research is the educational environment for children preparing for First Communion.

The carried out research proved that communal environment help to foster religious and moral values, realise personal abilities, satisfy the need for communication, gain and share knowledge for both, children and their parents. If adequately created, such communal environment is open to changes. Thus, in addition to gaining knowledge, at the parish the families expect hospitable welcome, understanding and support. It is noteworthy to mention that in the process of preparation for First Communion, a significant role is attributed not only to the children's relations with the catechet and the parish priest but also to the parish community. This allows to achieve better educational goals.

Turinys

ĮVADAS.....	6.
1. SOCIALINĖS APLINKOS KŪRIMO VEIKSNIAI PARAPIJOJE.....	9.
1.1. Bendruomeninės aplinkos parapijoje ypatumai	11.
1.1.1. Religinio ugdymo veiksmų reikšmė aplinkos kūrimui parapijoje	13.
1.1.2. Moralinių nuostatų reikšmė aplinkos kūrime	14.
1.1.3. Fiziniai aplinkos kūrimo ypatumai	16.
1.2. Ugdymo aplinkos ypatumai ruošiant vaikus pirmajai Komunijai.....	20.
1.2.1 Religinio suvokimo ugdymas bendruomeninėje aplinkoje.....	20.
1.2.2. Moralinių vertybių ugdymas bendruomeninėje aplinkoje.....	23.
1.3. Ugdymo aplinkos kūrimo principai ruošiant vaikus pirmajai Komunijai.....	26.
1.3.1. Bendruomeninės ugdymo aplinkos kūrimo principai.....	26.
1.3.2. Fizinės ugdymo aplinkos kūrimo principai.....	28.
2. UGDYMO APLINKOS YPATUMŲ PARAPIJOJE ATSKLEIDIMAS.....	31.
2.1. Tyrimo metodika.....	31.
2.2. Tyrimo analizė.....	33.
IŠVADOS.....	46.
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	47.

ĮVADAS

Naujas tūkstantmetis atveria galimybę ir skatina įvertinti dabartį bei kelti klausimus dėl ateities. Katalikų Bažnyčia ragina atkreipti ypatingą dėmesį į vaikų ir jaunimo religinį ugdymą. Ugdymas yra viena iš didžiausių Bažnyčios išganomosios misijos galimybių, tad kiekvienais metais parapijos susilaukia didelio būrio vaikų, kurie nori pasirengti pirmajai Komunijai. Šiam žingsniui vaikai yra ruošiami vienerius metus, suskirstant į tam tikras grupes bei vadovaujant parapijos katechetui. Parapijos bendruomeninėje aplinkoje vaikas mokosi bendradarbiauti su kitais, įsisavina religines ir moralines vertybes. Bažnyčia siekia, kad vaikas, priėmęs sakramentus įsijungtų į parapijos bendruomeninį gyvenimą, palaikydami vieni kitus ir puoselėtų religines ir moralines vertybes. Dažnai kuriant aplinką, kurioje turi būti ugdomi vaikai, iškyla tam tikrų bendruomeniškumo problemų, patalpų įrengimų trūkumų ir tai gali atsilipti jų tolimesniam religiniam ir moraliniam ugdymui. Nuo ugdymo aplinkos dažnai priklauso ir ugdymo metodų pateikimas, žinių įsisavinimas ir galiausiai vaiko savijauta ugdymo procese. Parapijos bendruomeninė ir fizinė ugdymo aplinka, rengiant vaikus sakramentams, nėra tyrinėta. Moksliniai tyrimai, atlikti G. Navaičio, S. Nefo ir K. Ralio (2008) parapijoje analizuojant jos vaidmenį vietos bendruomenėje. Taip pat yra atliktas I. Janavičiūtės (2004) tyrimas, tyrinėjant tėvų ir parapijinės bendruomenės vaidmenį rengiant vaikus sakramentams. Šiame tyrime daugiausia skiriamas dėmesys tėvų vaidmeniui. Paminėta, jog ir parapijos bendruomenė taip pat turi prisidėti prie vaikų ugdymo ir jų įtraukimo į bendruomeninį gyvenimą. Taigi parapijos aplinka dar nėra iširta sritis, nors ji turi didelę įtaką vaiko pasiruošimui svarbiai jo gyvenimo šventei ir įsitraukimui į tolimesnę bendruomeninę veiklą. Darbe remiamasi įvairiais Katalikų Bažnyčios dokumentais, kuriuose yra aprašyti raginimai dėl vaikų, besirengiančių pirmajai Komunijai ugdymo: Bažnyčios kanonų teisė, pop. Jono Pauliaus II. (1979) Apaštalinė adhortacija *Catechesi Tradendae*, Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimais, Vatikano II susirinkimo dokumentais. Šiuose dokumentuose kalbama apie parapijos aplinką, jos tinkamą parengimą, kurioje ugdomi vaikai.

Problema: Prieštaravimas tarp katecheto pasirengimo parengti socialinę aplinką, kurioje vaikai rengiami pirmajai Komunijai ir bendruomenės kūrimosi aspektų.

Darbo tikslas: Atskleisti parapijos socialinės aplinkos veiksnius, padedančius tinkamai kurti ir palaikyti bendruomeninę aplinką, kurioje ugdomi vaikai besiruošiantys pirmajai Komunijai.

Darbo uždaviniai:

1. Identifikuoti ugdymo veiksnius socialinės aplinkos parapijoje kontekste.
2. Įvardinti bendruomeninės aplinkos ypatumus rengiant vaikus pirmajai Komunijai.
3. Atskleisti ugdymo aplinkos ypatumus, padedančius kurti bei palaikyti bendruomenę parapijoje.

Darbo objektas: Ugdymo aplinka, kurioje vaikai rengiasi pirmajai Komunijai.

Darbo metodas:

- Mokslinės literatūros bei Bažnyčios dokumentų apžvalga leido apibrėžti ugdymo(si) aplinkos parapijoje kūrimo ypatumus, kurie leidžia kurti ir palaikyti bendruomeninius ryšius (santykius).
- Anketavimu siekta išsiaiškinti vaikų ir tėvų ugdymo aplinkos poreikius ir esamą situaciją, atskleisti jau priėmusių pirmąją Komuniją vaikų tolimesnį išsijungimą į parapijos bendruomenės gyvenimą.

Darbe naudojamos sąvokos:

Bendruomeninė aplinka – Žmonių susibūrimo vieta, kurioje jie bendrauja, švenčia šventes, gedi taip išgyvendami bendrystę vieniems su kitais (Rodney J. Hunter, 2005).

Fizinė ugdymo aplinka – patalpa, skirta vaikų ugdymui (Rodney J. Hunter, 2005)

Katechetas – parapijoje dirbantis asmuo, kuris užsiima ruošti vaikus ir suaugusius sakramentams (Vorgrimler H., 2003)

Katechetinis ugdymas – tai religinis (tikėjimo tiesų, Bažnyčios mokymo) ir moralinis ugdymas asmenų, kurie ruošiasi sakramentų priėmimui (Vorgrimler H., 2003)

Parapija – pirminis organizacinis religinės bendruomenės vienetas, padalinys (Vorgrimler H., 2003)

Pirmoji Komunija – pirmą kartą priimamas švenčiausias sakramentas (Eucharistija) (Rodney J. Hunter, 2005)

Sakramentai – tai ypatingi simboliniai liturginiai Bažnyčios veiksmai (Rodney J. Hunter, 2005)

Socialinė parapijos aplinka – tai visa miesto ar kaimo, kuriai priklauso parapija, visuomenė (Vorgrimler H., 2003)

1. SOCIALINĖS APLINKOS KŪRIMO VEIKSNIAI PARAPIJOJE

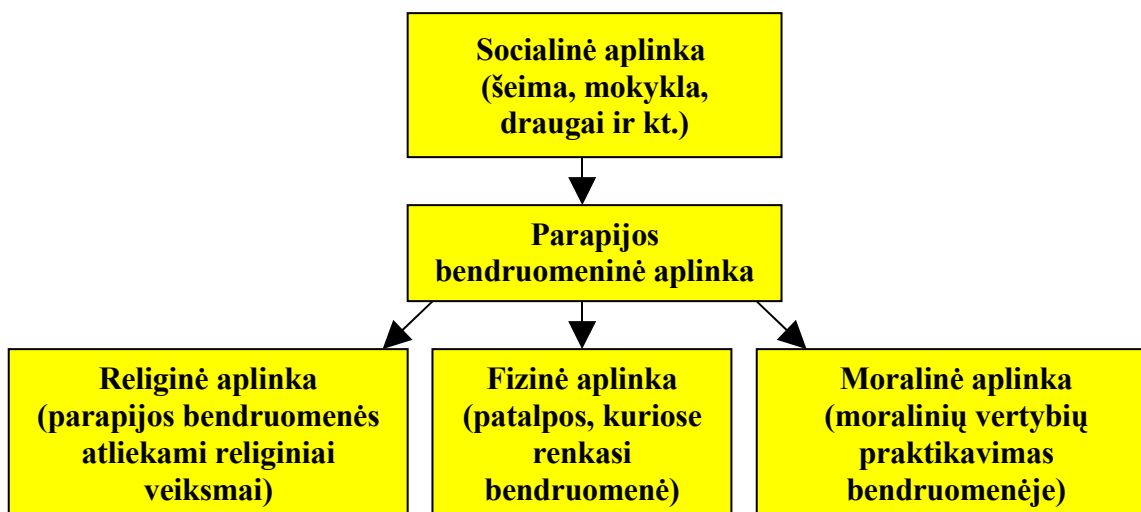
Pirmoji religinio bei moralinio ugdymo aplinka yra šeima. Čia vaikui per auklėjimą perduodama patirtis bei tradicijos. Jau naujagimyje glūdinčias dvasinio gyvenimo užuomazgas šeima turėtų nuolat brandinti ir išauginti brandų jau suaugusio žmogaus tikėjimą, tačiau šeimos tam nepakanka (Daugirdienė; Marozienė 2006). Analizuodamas įvairių epochų mokslo atstovų mintis apie žmogų, priešastis, lemiančias jo formavimąsi, J. Laužikas įrodinėja išorinių veiksnių lemiamą įtaką asmenybės raidai, tiesa, neužmiršdamas ir prigimties bei paveldimumo. Pirmiausia jam milžinišką ir niekuo nepakeičiamą įtaką daro šeima – artimiausia jo aplinka, vėliau mokykla, bažnyčia ir t.t. ir tai vadinasi mikroaplinka. Ypač svarbu sudaryti tinkamas aplinkos sąlygas, nes aplinka veikia ne tik fizinį, bet ir psichinį, intelektinį, dorovinį vaiko vystimąsi. (Vaitkevičius J. 1988). Kaip teigia Pikūnas J ir Palujanskienė A. (2000) mokyklinis amžius yra priskiriamas prie intensyvios socializacijos laikotarpio. Tai laikotarpis, kada vaikas išeina iš uždaro ir šilto šeimos rato ir atsiduria naujoje aplinkoje kur jam pačiam daug dalykų reikės daryti savarankiškai ir pan. Taigi, prie šio ugdymo prisideda mokykla bei parapija, kurioje vaikai rengiami priimti sakramentus. teigiama socialinė vaikų aplinka vysto jų emocinę skalią teigiamą kryptimi (jie yra optimistai, aktyvūs, kūribingi, jautrūs...), o neigiama socialinė aplinka vysto jų emocinę skalią neigiama kryptimi (jie tampa agresyvūs, pavydūs, pikti...). Tad galima teigti, jog vaikas semiasi žinių iš tėvų, ankstesnių kartų patyrimo, iš bendravimo su aplinkiniais ir parapijos aplinka prie to prisideda tuo laikotarpiu kai vaikas ruošiasi Eucharistijos sakramentui. “Ugdymas, išsilavinimas, naujos žinios tradiciškai buvo siejamos su bažnyčia. Daugumoje Europos šalių pirmosios mokyklos, o vėliau ir universitetai buvo įsteigti bažnyčios dėka” (Kvieskienė, 2005, 107 p.) Taigi, vaikų ugdymas visais laikais buvo bažnyčios uždavinys ir šią misiją sėkmingai vykdė taip sukaupdama gilią ugdymo patirtį.

Parapiją sudaro socialinė aplinka. G. Navaitis, S. Nefas ir K. Ralys (2008) teigia, kad religija, atstovaujama Bažnyčios, parapijose bendruomenėje daro įtaką visoms socialinio gyvenimo sritims, ugdydama esmines sociokultūrinės vertybes. Ši krikščioniška bendruomenė neturi šalintis visuomenės, bet siekti veikimo kartu, kad kvartalas ar miestas, kurioje ji yra, būtų didesnio teisingumo, ramybės ir draugystės, kūrybingumo ir žmogiškumo augimo vieta. (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1996). Taigi, ugdant vaikus parapijoje, kurie ateina ruoštis Eucharistijos sakramentui, svarbu, kad jie matytų gražius parapijos narių darbus ir tai padės ugdyti vaikų religines ir moralines vertybes. Šioje aplinkoje išmokstama dalyvauti liturgijoje, kartu, palaikant vieniems kitus švęsti savo tikėjimą ir tuo remiantis padėti kitiems žmonėms, kuriems reikalinga pagalba bei parama. (Fromm, 1979).

Popiežius Jonas Paulius II (1979) teigia, kad katechetinis darbas turi vykti patogiomis laiko ir vietos sąlygomis, leidžiant naudotis visuomenės informavimo priemonėmis ir atitinkamais darbo būdais be jokios tėvų, katechizuojamųjų ar katechetų diskriminacijos. Šiuo metu ta teisė vis labiau pripažįstama, bent svarbiausių žmogiškumo ir tolerancijos principų plotmėje. Tai liudija tarptautinės deklaracijos ar konvencijos, kuriose - nepaisant jų ribotumų - galima atpažinti nūdienos žmonių daugumos sąžinės balsą. Po Vatikano II susirinkimo katalikų Bažnyčioje pasirodė nemažai katechetikos srities dokumentų, kuriuose kalbama, kaip religinis ugdymas turėtų keisti parapijos gyvenimą, jos aplinką.

Ypač didelį vaidmenį ugdymo procese atlieka vaikų, besiruošiančių pirmajai Komunijai, mažos grupės aplinka, į kurią jie nuolat susirenka vadovaujami parapijos katecheto ar kunigo. Grupė yra gyvybiškai svarbus poreikis ugdant asmenybę. Katechetas, kuris dalyvauja grupės gyvenime, ją veda, įvertina jos dinamiką ir pripažįsta savo pirmąją ir specifinę užduotį Bažnyčios vardu būti aktyviu Evangelijos liudytoju, pajėgiu leisti kitiems pasinaudoti jo brandaus tikėjimo vaisiais išmintingai skatindamas bendrai ieškoti išgirsto žodžio supratimo. (Dvasininkų kongregacija, 1997). Vienoje grupėje turėtų mokytis nedidelė nedidelis skaičius, kad galėtų dalintis laisvai tikėjimo patirtimi, kur visi jaučiasi saugūs, mylimi, vertinami, gali drauge patirti ir suvokti gyvąjį Dievą. (Kauno Arkivyskupijos II sinodo nutarimai, 2008). Taigi, vaikų grupės aplinka, kurioje jie ugdomi papildo didžiąją parapijos bendruomeninę aplinką, kurią sudaro įvairaus amžiaus, išsilavinimo žmonės vadovaujami parapijos klebono.

Į socialinę, kurią taip pat sudaro bendruomeninė parapijos aplinka įeina religinė, moralinė, ekonominė, aplinka. Šiame darbe išskiriami bendruomeninės aplinkos veiksniai: religinė moralinė ir fizinė aplinka. (žr. 1 pav.)

1 pav. Bendruomeninės aplinkos veiksniai

Religinės ir moralinės aplinkos veiksniai nuolat formuoja, ugdo, palaiko ir atnaujina bendruomeninę ir socialinę parapijos aplinką, kartu padeda siekti bendrų tikslų nustatytų parapijos bendruomenės, o kartu ir Visuotinės Bažnyčios. Tai padeda kurti vienybę tarpusavyje.

Taigi, vaikų ugdymas parapijoje savaime keičia ir parapijos bei pačios Bažnyčios aplinką.

1.1. Bendruomeninės aplinkos parapijoje ypatumai

Kartu Bažnyčia kviečia atsižvelgti į aplinką ir kontekstą, kuriame skelbiamas tikejimas: palankiausia tokio skelbimo vieta yra parapiinė bendruomenė. Bažnyčia ilgus šimtmečius buvo vienintelis bendruomenės centras. “Bažnyčios socialinės edukacinės funkcijos dėka vyko socializacija, kultūros paveldo perdavimas, žmonių sutelktumo mokymo bei ugdymo procesai.” (Kvieskienė, 2005, 107 p.). Parapijos bendruomenės nariai yra priklausomi vieni nuo kitų ir kiekvienas iš jų kviečiamas bendradarbiavimui. Bet bendruomenėje kiekvienas asmuo taip pat turi išsaugoti giliausią savo žmogiškosios esybės paslaptį, kurią nebūtinai turėtų atskleisti kitiems. (Vanier, 1998). Tai reiškia, kad bendruomenėje žmonės yra priklausomi vieni nuo kitų, bet kartu, tai individualios asmenybės, kurios turi savo asmeninį gyvenimą. Bendruomenė padeda atsiskleisti žmogaus individualioms savybėms, labiau pažinti ir išreikšti save. (Vanier, 1979).

Parapija (gr. *παροικια* vert. rajonas) – pirminis organizacinis religinės bendruomenės vienetas, padalinys. Kaip tikinčiųjų bendruomenė parapija yra svarbi ne tik religinės bendruomenės gyvenime, bet ir vaidina didelę reikšmę vietos miesteliuose, kaimuose: dažnai aktyvūs parapijiečiai yra atitinkamos bendruomenės aktyvistai ir pilietinės visuomenės provincijoje atrama. Parapijiečiai dažnai veiklą kartu organizuoja su seniūnija, vietinėmis organizacijomis, kariuomenės atstovais ir kt. (Wikipedia, 2008). Kaip teigia Bažnyčios kanonų teisės (*Code of Canon Law* 1984 can. 519) jog parapijoje, įprastinėje sielovados srityje, klebonas yra tikrasis jam patikėtos parapijos ganytojas, vykdamas parapijos sielovadą diecezijos vyskupo valdžioje, o drauge su vyskupu pašauktas dalyvauti Kristaus tarnyboje, kad bendruomenei tarnautų atlikdamas mokymo, šventinimo ir valdymo funkcijas, bendradarbiaudamas su kitais kunigais ar diakonais, talkinant pasauliečiams tikintiesiems pagal teisės normas. Taigi, parapijos klebonas vaikų, besiruošiančių Pirmajai Komunijai ugdymą paveda parapijos katechetui. Jis taip pat atsakingas už vaikų ugdymo grupės aplinkos kūrimą.

G. Navaitis, S. Nefas ir K. Ralys (2008) teigia, kad ugdomoji Bažnyčios įtaka parapiinėje bendruomenėje apima žmogaus socialinę sąmonę ir elgseną. Bažnyčioje vaikai mokomi, jiems aiškinamos pasaulio dorovės sampratos ir atitinkamai formuojami jų socialinės sąmonės ir elgsenos.

Parapijos ar kitos nedideles bendruomenes kultūrinė funkcija yra labai svarbi vykdant socializaciją. Kalbant apie sociokultūrinį ugdomąjį darbą parapijos bendruomenės aplinkoje aiškėja, jog kultūrinė bendruomenės funkcija apima vertybių perdavimą iš kartos į kartą, užtikrinant tautinių tradicijų tęstinumą. Pats veiklos reglamentavimas priklauso nuo valdymo ir savivaldos funkcijos. Socialinis ir kultūrinis darbas parapijos bendruomenėje – labai svarbi kokybinio asmenybių ugdymo sąlyga. Visos socialinės ir kultūrinės funkcijos, be abejonės, parapijos bendruomenėje siejamos su visuotinės Bažnyčios mokymu. Parapijos bendruomeninė aplinka išskirtinė tuo, jog joje nariai susieti stipriais dvasiniais ryšiais, stengiasi nuolat palaikyti saugią ir ramią aplinką. Šiandien parapija yra svarbi ugdant bendruomeninę sąmonę, padedančią žmonėms įveikti vienišumą bei susvetimėjimą. (Navaitis; Nefas; Ralys 2008).

Tačiau Lietuvoje nemažai tikinčiųjų parapijinių bendruomenių nėra labai stiprios. Sovietmetis padarė savo juodą darbą, o Nepriklausomybės metais padėtis pasikeitė į gera tik ten, kur dirbo labai uolūs kunigai. Daugelis tikinčiųjų neturėdami tvirtų tikėjimo pagrindų net nesupranta, ką reiškia priklausyti savo parapijos bendruomenei. (Arkivyskupas Tamkevičius S. 2002 Kauno arkivyskupijos sielovados apžvalga). Dėl to kartais kyla sunkumų ugdant vaikus, besiruošiančius pirmajai Komunijai, tokioje parapijinėje aplinkoje.

Sunkiausia bendruomenės gyvenime būna tuomet, kai nariai, o ypač vadovai yra tie, kurie priklauso nuo savo simpatijų ir antipatijų, linkę kalbėti viena, o galvoti kita ar laikyti savo nejautrumą kito žmogaus problemoms – dorybe, o savo asmeninę nuomonę – Dievo valia. Tada kitiems bendruomenės nariams tenka patirti kartėlių, pasijusti nejaukiai. Visa tai neišvengiamai sukelia konfliktus, kivirčius. Tačiau svarbiausia konfliktus spręsti bei priimti sprendimus, kurie būtų naudingi bendruomenei. (Canova, 2002).

Bendruomeninė parapijos aplinka suteikia vaikams galimybę išmokti priimti vieniems kitus, nežiūrint kokie jie bebūtų (charakterio savybes, fizinius trūkumus ir t.t.). Vaikas yra socialinė būtybė, tad parapijos bendruomenėje tenkins savo ir kitų bendravimo poreikius. Ypač bendruomenėje geriausiai ugdomos vertybės, patriotiškumas, mokomasi džiaugtis vieni kitais, padėti kai reikia pagalbos, išmokti klausytis kitų taip kryptant nuo savo egoizmo. Bendruomenė gali padėti skleisti savo kūrybiškumą bei sugebėjimus. Svarbiausia, kad parapijos bendruomenė degtų Evangelijos dvasia, būtų pati atvira nuolatiniam ugdimuisi ir nuolat pasiruošusi priimti naujus narius. (Scharber; Hilberath, 2001).

Daugelyje kraštų šiais laikais parapija išgyvena didelius pasikeitimus. Stipriai atsiliepia socialiniai pokyčiai. Vis dėlto parapija yra pagrindinis krikščionių atskaitos taškas. Ji privalo išlikti vaikų ugdymo skatintoja. Parapija yra ta vieta, kurioje išryškėja žmoniškieji skirtumai ir pradedama įsilieti į

Bažnyčios visuotinumą. Tad ji sudaro atitinkamą bendruomeninę erdvę, kurioje realizuojama Žodžio tarnystė tampa kartu mokymu, auklėjimu ir gyvenimiška patirtimi. (Dvasininkų kongregacija, 1998).

1.1.1. Religinio ugdymo veiksnių reikšmė aplinkos kūrimui parapijoje

Parapijos bendruomenės narius į aktyvų parapijos gyvenimą pirmiausia suburia bendras tikėjimas. Vatikano II Susirinkimo dokumentuose teigiama, kad parapijos bažnyčią žmonės suburia Eucharistijos bei kitų Sakramentų šventimas. Liturginių apeigų metu yra švenčiama ne tik bendrystė su Dievu, bet ir vienybės tarpusavyje šventimas, kuris nurodytas Evangelijoje. Kvieskienė G. (2005) teigia, jog Vatikano II susirinkimas išvelgė, kad siekiant daryti įtaką jaunimo vertybinėms orientacijoms yra naujas katalikų dvasininkų liturginių apeigų atlikimas. Parapijoje – svarbu ugdyti dvasingą žmogų. „Dvasingumas – tai ypatingas santykis su kitu žmogumi ir savimi pačiu. Sąveika su kitomis tikrovės sritimis – sociumu arba atskiromis žmonių bendrijomis, materialine ir dvasine kultūra, gamta, Dievu.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 70 p.). Dvasingumo esmė, tai visa, kas susiję su žmogaus gyvybingumu, jo galimybėmis, energija, jėga, valia, nuotaika bei gyvenimo tikslu. Žmogaus galia, gyvastis bei dvasia skleidžiasi susieta su kitų žmonių dvasios pasauliais ir taip skleidžiasi jo dvasingumas. (Navaitis; Nefas; Ralys 2008)

Parapijos namuose, žmonės susirenka kartu švęsti šventes, organizuoti renginius, bei juose dalyvauti. Parapiją sudaro įvairaus amžiaus ir profesijų žmonės ir visus juos jungia bendras tikėjimo šventimas ir apaštalavimas. Taigi, parapijos pagrindinis vadovas – klebonas bendradarbiauja su parapijos nariais bendroje Bažnyčios misijoje. Kauno arkivyskupijos antrojo sinodo nutarimai (2008 punk. 386) teigia jog “būtinai nuoširdus kunigų, vienuolių ir pasauliečių bendradarbiavimas, švenčiant liturgiją, skelbiant Dievo žodį katechizuojant, pasauliečiams patikint įvairias tarnystes ir užduotis.” Būtent parapijoje vyksta intensyvus religinis gyvenimas, kuriame yra įsitraukę vaikai, jaunimo grupės, šeimos, vienuoliai, senyvo amžiaus žmonės ir t.t. Parapijos katechetas, kuriam pavesta ugdyti vaikus, besiruošiančius pirmajai Komunijai, puikai žino parapijos bendruomenės religinę aplinką taip galėdamas padėti vaikams, ugdant religines patirtis ir integruojant vaikus į parapijos gyvenimą. Vaikams – tai gera terpė augant tikėjime palaikomiems bendruomenės narių ir tai padeda išvengti tam tikrų pavojų pvz: alkoholizmo, depresijos, savižudybių ir t.t., bei nuolat auginti meilę Dievui ir pagarbą kiekvienam žmogui. (Navaitis; Nefas; Ralys 2008). Dvasinės žmogaus nesveikatingumo požymiai yra: „nedorovingumas, blogio puoselėjimas, kas prieštarauja dorovės nuostatoms, kai nuolaidžiauama iš baimės, neprincipingumo ar silpnumo, turima ryšių su nusikalstamu pasauliu, teršiama fizinė ir dvasinė aplinka. Ryškiausias dvasinės nesveikatos požymis – nedvasingumas. Tai biologinio kūno vergovė, kuriai būdingos šios ydos: nešvarumas, nevalyvumas, lėbavimas, girtavimas,

paleistuvavimas, gobšumas, šykštumas ir pan. Bjaursties užkrėtam žmogui būdinga nepagarba žmogui, jo žeminimas, pavydas, neapykanta, melas, šmeižtas, neištikimybė, išdavystė, skundimas, kito įsitikinimų ar kūno trūkumų išjuokimas, religinių įsitikinimų niekinimas ir pan.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 47 p.)

Trimakas K. (1998) teigia, kad: „Žmogus tiki su kitais ir tiki kitiems (pavyzdžiui, parastai net ir Dievo buvimu): pirma tėvai duoda vaikui tikėjimo pagrindą; vaikas priima jį. Vėliau grupė, bendruomenė, nes Bažnyčia dalijasi tikėjimu su kitais nariais; subrendęs tikėjimas teikia motyvą, vertę ir prasmę tikinčiajam pasiaukoti kitiems. Taigi, tikėjimas visad turi šį socialinį aspektą.“ Parapijos religinė aplinka padeda ugdyti vaikų religinę savimone, nes religinio ugdymo tikslas paruošti žmogų „keičiamajam religijos veikimui“. Norint žmogų visapusiškai išugdyti, juos visus reikia įveikti, bent vieno lygmens praleidimas iškreipia ir žaloja žmogaus prigimtį. Nekreipiant dėmesio į fizinį ugdymą, neišvystomos žmogaus kūno galių, suardoma materialinę atramą, būtiną dvasios veikimui, nes dvasia reiškiasi per kūną. Taip pat ir jei yra praleidžiamas kultūrinis ugdymas, neišvystomas žmogaus dvasių sugebėjimus, nesusiejama jo su kultūrinio žmonijos vystimosi vertybėmis. Religinio ugdymo ignoravimas tarsi atskiria žmogų nuo išganingos religijos įtakos. (Baierl S.T.D., 1953). Žmogus, ugdomas religinėje aplinkoje, turi palankias sąlygas auginti ir tvirtėti savo tikėjime. Religinę aplinką sudaro dažniausiai parapijos ir katalikiškos mokyklos. Dėl šios priežasties vaikai, besiruošiantys sakramentams – ugdomi būtent parapijose, o ne mokykloje vykstant tikybos pamokoms.

1.1.2. Moralinių nuostatų reikšmė aplinkos kūrime

Parapijos bendruomeninė aplinka yra saistoma moralinių normų ir tik tokiu būdu bendruomenė nuolat stiprėja. Moralė – tai etinių įsitikinimų visuma, kad etiškai geri poelgiai ne tik galimi, bet ir įmanomi, pagrįsti visuotinai pripažįstamais principais. (Vorgrimler, 2003). „Žmogaus dvasinės sveikatos pagrindas yra ugdomosios, t.y. kasdieninės vertybės: atidumas, atvirumas, bičiuliškumas, darbštumas, draša, dosnumas, gailestingumas, inteligentiškumas, išmintis, ištikimybė, ištvėrmė, kantrybė, kuklumas, meilė, mokslumas, nuolankumas, nuoširdumas, orumas, paslaugumas, pakantumas, patriotiškumas, protingumas, ryžtingumas, sąžiningumas, savitvarda, skaistybė, šeimyniškumas, švarumas, švelnumas, tiesumas, teisingumas.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 70 p.).

Kiekvienas parapijos narys, nežiūrint amžiaus, profesijos ar socialinės padėties privalo pasižymėti geranoriškumu kitų atžvilgiu, pagarba kitam, gerbiant kito žmogaus laisvę ir orumą. Kad santykiai su kitais žmonėmis teiktų pasitenkinimą, turime juos priimti moralinėmis vertybėmis grįstais darbais, elgesiu. Jei apsiribojama kitus mylėti ir priimti tik jausmais, o ne visuomet jie būna teigiami, tuomet žmoguje vyksta skilimas, nes viena vertus, suvokiame kito žmogaus asmenybės vertę, bet kita vertus,

atsisakome konkrečiai išgyventi tokio pripažinimo padarinius. (Mina, 2005). Tai reiškia, kad ne visada vienas žmogus jaučia palankumą kitam asmeniui, bet nežiūrint to turi būti pagarba kitam, o tai bendruomeninėje aplinkoje yra ypač svarbu. Canova F. (2002) teigia, kad bendrosios moralės elgesio normos slypi visų žmonių sąmonėje nepriklausomai nuo jų kultūros, rasės ir religijos bei išreiškia toki pat įgimtą polinkį bendrauti ir sudaro žmogiško sugyvenimo pagrindą. Taigi, moralines vertybes svarbu puoselėti, nes nors jos ir glūdi prigimtyje, jų žmogus gali atsisakyti.

Parapijos bendruomenėje ypač didelis dėmesys turi būti skiriamas vaikams, kurie ugdomi parapijos katecheto, kartu ima pavyzdį ir iš parapijos narių elgesio. Kviešienė G. (2005) teigia, bendruomenė supažindina žmones, kokie veiksmai ir poelgiai visuomenėje bei bažnyčioje toleruoti, skatinami, o kokie – ne, ko galima tikėtis, pažeidus buvimo kartu taisykles. Prasmingas ryšys tarp turimų žmonių vertybių ir bendros egzistencijos atskleidimas yra esminis bažnyčios parapijos bruožas. Taigi, tikėjimas, kuris suburia žmones į parapiją, įtvirtina moralę, moralė pagrindžia meilę, gailestingumą, gerumą, atskleidžia nuostatą, kad reikia sąlygiškai gerbti kiekvieno žmogaus asmens orumą. (Pop. Jonas Paulius II, 1979).

Parapijos klebonas, kuris vadovauja parapijos bendruomenei, turi nuolat rodyti tikintiesiems tikėjimo ir moralės pavyzdį, kaip teigia Bažnyčios kanonų teisė (*Code of Canon Law* 1984 can. 529), jog “klebonas stengiasi pažinti jam patikėtus tikinčiuosius, todėl lanko šeimas, dalyvaudamas jų rūpesčiuose, ypač liūdesio ir gedulo metu, juos guosdamas ir jei kame nors suklystų, išmintingai pataisydamas, su didžiule meile padeda ligoniams, ypač artėjant mirties valandai, juos aprūpindamas Sakramentais ir pavesdamas sielas Dievui. Ypatingu rūpesčiu apgaubia vargšus, ištiktus nelaimių, vienišus ir tėvynės netekusius bei turinčius ypatingų sunkumų žmones. Taip pat darbuojasi, palaikydamas sutuoktinius ir tėvus, kad jie tinkamai atliktų savo pareigas ir prisidėtų prie krikščioniško gyvenimo augimo šeimoje.” Taigi, parapijos bendruomenę sudaro įvairūs žmonės, kurie, kad ir klysta yra įpareigoti pasitaisyti. Jie turi kurti tvirtą moralinę aplinką, kurioje yra ugdomi ne tik vaikai, bet ir jų šeimos, nes vaikui tikėjimo ir moralinės vertybės pirmiausia ugdomos šeimoje. (Daugirdienė; Marozienė, 2006). Kai šeima dalyvauja vaiko religiniame ir moraliniame ugdyme, kur ugdymui aplinką sudaro parapijos religinė ir moralinė aplinka, vaikui sudaromos palankios sąlygos pasiekti geriausių ugdymo rezultatų. „Žmogus ugdomas ir ugdydamasis gali puoselėti savo dvasingumą. Žmogus, kaip ir visas pasaulis, nėra užbaigtas, jis turi tapti „savimi“, asmenybe. Turi suprasti, jog privalo tobulinti įgimtas galias, kad skleistųsi talentas. Vis dėlto negalima bet kaip puoselėti savo galių, būtina siekių darna, kurią lemia dvasingo žmogaus savybės, t.y. asmeninės ir visuomeninės.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 72 p.)

Parapijos bendruomenė turi stengtis įtraukti kuo daugiau šeimų, kad nuolat augdami tikėjime ir puoselėdami moralines vertybes, augintų savo atžalas, kurios ateityje kurs tvirtą, morale ir tikėjimu

pagrįstą valstybę. Parapijos moralinė aplinka skatina šių vertybių augimą ir tvirtėjimą juose. Parapijos bendruomenėje religija ir moralė yra susiję ir neatsiejami. Ugdant vaikus, besiruošiančius priimti sakramentus, svarbu jiems parodyti šių vertybių vertę ne tik per tam tikrus ugdymo metodus, bet ir atkreipiant jų dėmesį į parapijos aplinką. (Baierl S.T.D., 1953). Taigi, moralinės ir religinės vertybės yra nuolat ugdomos, tad svarbu sudaryti sąlygas t.y. tinkamą aplinką. Pikūnas J. (1990, 34 p.) teigia: „Žmogaus prigimties pagrindų vystimasis yra užbaigiamas su moralios religinės dimensijos pasireiškimu ir su jos elgsenos organizavimu idealų linkme. Stebint vaiko natūralų palinkimą į moralinį vertinimą bei religinį jausmą ir jautrumą šiems išgyvenimams, prieinama išvada, kad tai yra esminė žmogaus prigimties dalis“.

1.1.3. Fiziniai aplinkos kūrimo ypatumai

Žmonės auga ir vystosi veikiami aplinkos. Nė vienas negimsta su jau suformuotomis charakterio savybėmis, bet kiekviename glūdi tam tikros galimybės bei sugebėjimai. Kurie iš jų bus išvystyti, priklausys nuo gyvenimo suteiktų galimybių, nuo pačio žmogaus ir nuo santykių su kitais žmonėmis. Norint ugdyti prigimtinius sugebėjimus, yra labai svarbu, kad žmogus būtų aktyvus, iniciatyvus, galėtų veikti supančią aplinką. Tik kurdamas skleidžiasi ir įgyvendina savo gyvenimo siekius. (Pop. Jonas Paulius II, 1979).

Didelę reikšmę turi vaikų, besirengiančių sakramentams, patalpa, kurioje jie renkasi į susitikimus su katechetu. „Parengimas Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentams turėtų vykti parapijos bendruomenės aplinkoje, visų pirma parapijos namuose; katechezės nepatartina vykdyti bendrojo lavinimo mokyklos patalpose, taip pat bažnyčioje, kur laikomas Švč. Sakramentas.“ (Kaišiadorių vyskupijos kurija, 2003).

Ugdytinių mokymasis, tai tikslinga veikla, kuria siekiama pasirengti darbui, kūrybai ir dalykiniams žaidimams, todėl ypač svarbu atkreipti dėmesį ne tik į religinę ir moralinę aplinką, bet ir fizinę, kurioje būtų galimybė taikyti įvairius mokymo metodus. (Kučinskas; Poderienė, 2006). Nuo fizinės ugdymo aplinkos priklauso vaikų savijauta bei gebėjimas priimti informaciją. Taigi, fizinė parapijos ugdymo aplinka yra patalpos, skirtos ugdyti vaikus. (Hunter, 1990). Paprastai, darbo aplinkoje būna daug daugiau kenksmingų aplinkos veiksnių negu gyvenamoje aplinkoje. Fizinėje parapijos aplinkoje kenksmingi veiksniai gali būti biologiniai, fizikiniai ir ergonominiai veiksniai. „Biologinių veiksnių grupei priskiriamos bakterijos, virusai, parazitai ir kiti organizmai, esantys supančioje aplinkoje ir galintys pakenkti žmonių sveikatai.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 37 p.). Visa tai gali sukelti tam tikras ligas, todėl svarbu laikytis visų higienos sanitarinių reikalavimų. „Fizikinių veiksnių grupei

priskiriamas mašinų, mechanizmų keliamas triukšmas, virpesiai, radiacija, elektromagnetiniai laukai, taip pat klimatiniai veiksniai (šaltis, karštis, drėgmė ir kt.).“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 37 p.). Pavyzdžiui triukšmo poveikis žmogaus organizmui visada yra neigiamas. Tai patvirtina šie efektai: klausos sutrikimas (kurtumo pradžia); garsinės informacijos perdavimo ir priėmimo sutrikimas; trukdymas suvokti regimąją informaciją; veiklos ir darbo produktyvumo mažėjimas; įtaka savijautai, nuotaikai, emocijoms. (Medicinos enciklopedija II, 1994). Tai sudaro sunkumą kai reikia suvokti informaciją, o ne mechaniškai ją išsiminti.

Veiksmingam ugdymui parapijoje yra svarbus ir mikroklimatas. „Mikroklimatas – tai atviros ar uždaros darbo aplinkos oro temperatūros, drėgmės, cirkuliacijos ir užterštumo būklė.(Kučinskas, 2001). Pagrindinis mikroklimato parametras – temperatūra.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, p. 61). Optimalus mikroklimatas nustatomas, atsižvelgiant į temperatūrinį patogumo pojūtį, kuris visiškai priklauso nuo žmogaus kūno odos paviršiaus temperatūros. (Medicinos enciklopedija II, 1994). Jei patalpoje yra šalta, arba karšta, vaikai tampa pasyvūs veiklai. Todėl svarbu, siekiant gerų ugdymo rezultatų, kad žiemą, parapijos patalpos būtų pakankami šildomos, o vasarą – būtų įrengti kondicionieriai.

Ergonominiai veiksniai: monotoniška veikla, nepatogios darbo sąlygos (mikroklimatas, apšvietimas, triukšmas, tarša), netikslingi darbo krūviai, saugumo garantijų nebuvimas kenkia ugdantiems katechetams ir vaikams. (Kučinskas; Poderienė, 2006).

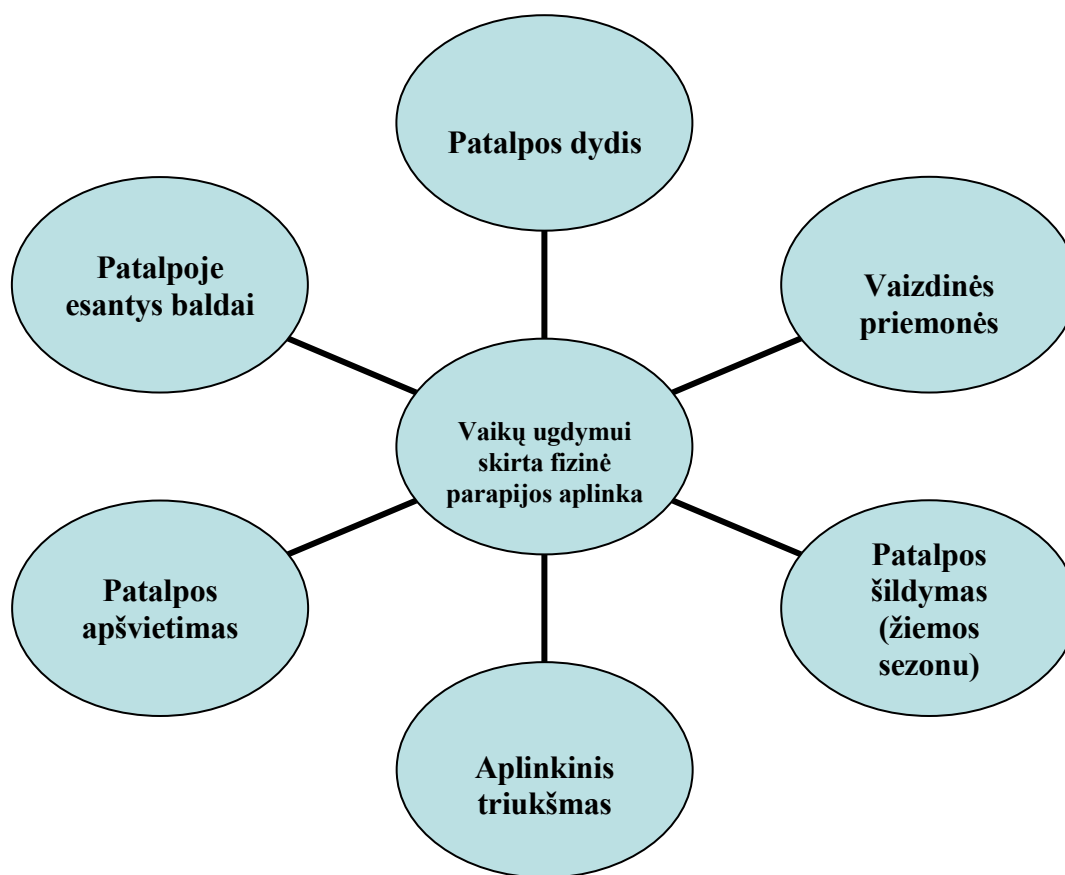
Ugdant vaikus, ypač turi reikšmės patalpų dydis. Vaikai užsiėmimų metu turi jaustis laisvai, galintys be jokių sunkumų atlikti vieną ar kitą užduotį, žaisti žaidimus. (Briliūtė; Karaliūtė; Mockutė; Bindokienė, 1995).

Darbo vietos patogumas ir saugumas, optimalus mokymosi krūvis ir vaiko psichofizinė būseną nusako funkcinį patogumą. Funkcinis patogumas – tai tokia ugdomojo vaiko būseną, kai mokymo priemonės ir sąlygos t.y. aplinka atitinka funkcinės jo galimybes. Tuomet pats mokymasis teikia pažintinį, psichologinį ir dvasinį pasitenkinimą bei vyksta optimaliu intensyvumu ir produktyviai. Tai kuria puikius santykius tarp vaikų ir katecheto. (Kučinskas; Poderienė, 2006).

Taigi, parapijos ugdymo fiziniėje aplinkoje veikia tie patys kenksmingi veiksniai kaip ir gamtinėje aplinkoje, net ir teršalų emisijų šaltiniai labai dažnai pasitaiko tie patys. Parapijų namai dažniausiai būna miestų centruose, kur vyksta didelis mašinų judėjimas, didelis triukšmas bei užterštumas. Todėl rengiant parapijos namus svarbu atsižvelgti į šiuos veiksnius, nes tai didina atsakomybę ir skatina gerinti visų ugdymo proceso dalyvių sveikatą ir darbingumą remiantis medikų, ekologų, architektų, ergonomikos specialistų, vadybininkų, psichologų ir kitų specialistų pagalba. (Hunter, 1990).

Ugdant vaikus, labai svarbios yra vaizdinės priemonės, kurios atitinka mokymo temą. Taigi, svarbu, kad aplinka būtų paruošta su tam tikrais simboliais, pavyzdžiui:

susitikimo tema „Dievo Sūnaus išganymo dovana“, taigi patalpoje, kurioje susirenka vaikai, galima pakabinti didelį kryžių, arba susitikimo tema „Šventoji Dvasia“, galima pakabinti balandį. „Paveikslėliai ir kitos vaizdinės priemonės padės formuoti vaiko vaizduotę ir požiūrį į tikėjimą. „Simbolis yra vaizdinys, arba atvaizdavimas, nurodantis ką nors esmiškai nežinomą, paslaptį *mysterium*. Carl Gustav Jung simboli aptaria kaip“ galimą geriausią atvaizdavimą ar formuluotę reliatyviai nežinomo fakto: fakto, kuris vis dėl to nėra kiek nemažiau atpažintas arba be įrodymų priimtas kaip egzistuojantis.“ (Paškus, 2002, 88 – 89 p.).

2 pav. Fizinės aplinkos, skirtos vaikų ugdymui, veiksniai

Fizinę parapijos aplinką sudaro daug veiksnių, kurie turi reikšmės vaikų, besirengiančių pirmajai Komunijai, ugdymui. (žr. 2 pav.). Nuo šios aplinkos priklauso katecheto ir vaikų bendras darbas žaidžiant, rodant vaizdines priemones, skirstant darbui grupelėse ir pan.

1.2. Ugdymo aplinkos ypatumai ruošiant vaikus pirmajai Komunijai

Ugdymui didelę reikšmę turi aplinka, kurioje vaikai susiburia ruoštis svarbiam jų gyvenime žingsniui – pirmajai Komunijai. Aplinka gali vaikams padėti arba trukdyti pasiruošimui. Iš bendruomeninės parapijos aplinkos, vaikai mokosi kaip praktiškai reikia gyventi savo tikėjimu, saugoti moralines vertybes, puoselėti savo dvasingumą. Santykiai tarp katecheto ir vaikų lemia ugdymo sėkmę. Jeigu bendravimas yra labiau individualus, kai kiekvienas dirba sau, rūpinasi tik savo rezultatais, problemomis, tuomet vaikai jaučiasi vieniši, palikti kitų valiai. Būna ir taip, kad nerandama bendros kalbos, tuomet jaučiasi nereikalingi, jie tampa uždari, nenori bendrauti su kitais, nenoriai lanko susitikimus. (Briliūtė; Karaliūtė; Mockutė; Bindokienė, 1995).

Fizinė aplinka sukelia džiaugsmą ir norą klausytis ir aktyviai įsijungti į darbą (Briliūtė; Karaliūtė; Mockutė; Bindokienė, 1995, 15 p.). Pasitaiko atvejų, kai aplinka neigiamai nuteikia vaikus, kai parapijos bendruomenėje vyksta nesutarimai, konkurencija ir t.t. Fazinei aplinkai, skirtai ugdyti vaikus besirengiančius Sakramentams, neskiriamas dėmesys ir lėšos. Tuomet vaikų aktyvumas susitikimuose sumažėja, jie nenoriai atlieka užduotis, kartais net pasitraukia iš parapijos. Tad už tai atsakingas parapijos klebonas privalo pasirūpinti vaikais, nes tai visuotinės Bažnyčios viena iš misijų. „Apaštalavimas bus tikrai sėkmingas tik visapusiško ir įvairaus ugdymo dėka.“ (Vatikano II susirinkimas AA 28).

1.2.1. Religinio suvokimo ugdymas bendruomeninėje aplinkoje

Vaikams, atėjusiems į parapiją ruoštis pirmajai Komunijai, ypač svarbus religinio suvokimo ugdymas. Religinį suvokimą ugdo tam tikrų žinių įsisavinimas bei patirtis, su kuria vaikai susiduria parapijos bendruomeninėje aplinkoje. Besirengiantys sakramentams vaikai ir jų tėveliai kviečiami dalyvauti svarbiuose parapijos bendruomenės susitikimuose t.y. sekmadieninėje liturgijoje, šventėse: „būtina Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentams besirengiančius vaikus ir jų šeimos narius kviesti ir raginti dalyvauti sekmadienio ir privalomų švenčių šv. Mišiose, įtraukiant juos į liturgiją ir taip ugdant vaikų sakramentinio gyvenimo bei švenčiančios bendruomenės patirtį.“ (Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimai, pun. 855).

Religinis vaikų ugdymas – tai gyvasis tikėjimo paveldo perdavimas, kuris yra gyvybiškai svarbus Bažnyčios gyvenimo aspektas. Tikinčiu žmogumi negimstama – tikėjimas sėjamas per kitų žmonių, turinčių tvirtus tikėjimo pagrindus, skelbimą. Taigi, parapijoje jau minėtas skelbėjas yra ne tik paskirtasis katechetas, kuris tiesiogiai yra atsakingas už vaikų ugdymą, bet ir visa parapijos bendruomenė. (Žiugždaitė, 2008). Žinoma, pirmuosius tikėjimo žodžius vaikas išgirsta šeimoje, jis kartu su tėvais taria

maldos žodžius. Nors maldos vaikystėje trumpučių, bet jos gali būti „meilingo dialogo su tuo slėpiniu Dievu, kurio žodžių jis jau pradės klausytis“ pradžia. (Daugirdienė, 2006, 23 p.). Šeima, tai vaiko pirmoji mažytė bendruomenė, kurioje jis auga ir išmoka daug svarbių dalykų. Kai vaikas ateina į parapijos bendruomenę, jis susiduria su žymiai didesne bendruomene, kurią sudaro įvairūs žmonės. Pirmiausia vaikas mato pavyzdžius, kaip žmonės, būdami skirtingi, kartu švenčia liturgiją ir šventes, stengdamiesi vieni kitus palaikyti. Tai ugdo jo bendruomeniškumą maldoje. Vienas iš katechetinio ugdymo uždavinių yra maldos mokymas, prasidedantis troškimu susitikti ir būti su Jėzumi Kristumi bei visa gyva Bažnyčia, pažadinimu. Malda yra Bažnyčios svarbiausioji užduotis, kuri ją vienija, tad parapijos bendruomenė, yra ta kuri vaiką įveda į Bažnyčios maldos gyvenimą ir parengia jį sakramentų šventimui. (Daugirdienė, 2006).

Religinis ugdymas turi atskleisti visas pagrindines tikėjimo tiesas ir jų poveikį moraliniam bei religiniam vaiko gyvenimui. Jis turėtų ne tik nurodyti sakramentų prasmę, bet ir išgyventus sakramentus skatinti sieti su gyvenimu, bei mokyti vaiką džiaugtis tuo, kad savo aplinkoje jis gali būti Kristaus liudytojas. (Daugirdienė, 2006). Vaikas, atėjęs į parapijos bendruomenę, turi galimybę pamatyti įvairius žmones, kurie tuo gyvena ir džiaugiasi nuolat praktikuodami maldą ir sakramentinį gyvenimą, saugodami moralines, kultūrinės vertybes, tradicijas ir gyvendami pagal Bažnyčios mokymą. (Hunter, 1990). „Katechetinė pedagogika veiksminga tada, kai krikščionių bendruomenė atskiriems individams tampa konkrečiu ir pavyzdiniu atskaitos tašku. Taip atsitinka tada, kai bendruomenė tampa katechetinio ugdymo, šaltiniu, vieta ir tikslu. Bendruomenė tampa matoma tikėjimo liudijimo vieta, rūpinasi savo narių ugdymu, juos priima kaip Dievo šeimą, dalydamasi gyvenimiška ir nuolatine tikėjimo augimo aplinka.“ (Dvasininkų kongregacija, 1997, 179 p.).

Dėl įvairiausių paskatų šiais laikais, labiau negu ankščiau reikia atsižvelgti į vaiką ir jam padėti atsiliėpimu į žmogiškus ir dvasinius poreikius. Religinis ugdymas vaikui pagrindinį dėmesį skiria žmogiškoms antropologinio abstrakto prie gyvenimo tikėjimu vystyti brandos, tokios kaip: pasitikėjimas, dėkingumas, pasiaukojimas, pašaukimas, džiugus noras dalyvauti bendruomeniniame gyvenime. (Dvasininkų kongregacija, 1997). Taigi, religinis ugdymas padeda kurtis bendruomenei, bei ją tvirtina.

Visuomeninis žmogus glaudžiai siejasi su žinojimu ir tikėjimu. Labai svarbus yra aukštesnio lygmens žinojimas, kuris pasiekiamas, kai remiantis patirtimi, savo dvasios kūrybinėmis pastangomis ieškoma bendrų būties dėsnių, aiškinami visuotiniai dvasinio ir materialinio gyvenimo reiškiniai. Aukščiausia tokio lygio žinojimo pakopa yra tikėjimas, kuris rodo, kaip protui pažinti tikrovę. (Kučinskas; Poderienė, 2006). „Tiktai nuoširdus tikėjimas t.y. asmens įsitikinimų pamatas teikia žmogui jėgų ginti savo tiesą bet kuriomis aplinkybėmis.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 71 p.). Taigi, žinojimas ir tikėjimas (religinis) žmogaus asmenyje yra susiję, vienas kitą papildo, praturtina, jeigu pakanka

konfesinės patirties ir per daug nesikliaujama savo logika, linkusia viską neigti, ironizuoti, atmesti. Taigi, dėl to svarbu, jog vaikų religinis sąmoningumas būtų ugdomas padedant parapijos bendruomeninei aplinkai.

Rengiant

sakramentams būtina laikytis vienodų reikalavimų: tėvai siunčia vaikus ten, kur kunigai lengviau ir greičiau prileidžia prie sakramentų. Sakramentinę katechezę parapijose būtina vykdyti ne dvi savaites, kaip buvo anksčiau, bet nuosekliai, visus mokslo metus, įsitraukiant į liturginių metų eigą. (Scharer; Hilberath, 2002). Taip vaikas geriau susipažįsta su parapijos bendruomene, išmoksta bendradarbiauti ir gyventi tikėjimu su kitais. Kaip teigiama Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimuose, (2008) jog vaikų, besiruošiančių pirmajai Komunijai, programa vykdoma vienus mokslo metus kviečiant vaikus į vieną užsiėmimą per savaitę. Jei dėl patalpų, susisiekimo ar kitų aplinkybių neįmanoma programos nuosekliai tęsti visus mokslo metus, galimas ir kitoks programos išdėstymas laiko atžvilgiu. Bet ji vis tiek turi trukti ne mažiau kaip penkis mėnesius.

Šiuo metu parapijose iškyla problema, jog tėveliai vaikus atveda tam, jog taip reikia, dėl to, kad taip daro visi ir pan. Todėl jiems būna kartais nesuprantama, jog vaikai ugdomi penkis mėnesius, stengiamasi įtraukti juos į parapijos bendruomenę. Dažniausia problema – religinio sąmoningumo trūkumas. Daug šeimų laikosi bažnytinės praktikos dėl įvairiausių paviršutiniškų priežasčių, be gilesnio įsipareigojimo. Išoriškai jie religiją praktikuoja, bet jų tikėjimo ir krikščioniškų vertybės nėra labai puoselėjamos. (Scharer; Hilberath, 2002). Taigi, visuomenėje, pagal Paškų A. yra trys pagrindinės negatyvios nuostatos religijos (šiuo atveju katalikybės) atžvilgiu: „miglotas šalinimasis nuo Bažnyčios išorinių dalykų; Pyktis ir priešiškus visai Bažnyčiai ir tikėjimo tiesoms; Apatija arba nesidomėjimas jokia religiniu horizontu. Traukdamasis nuo religijos individas gali išgyventi visas šias reakcijas – nuo nepraktikavimo iki abejingumo bet kuriai religiniai tikrovei.“ (Paškus, 1998, 219 p.). Vaikai, kurių ugdymas prasideda šeimoje, perima tam tikrą tėvų požiūrį. Susitikimų metu jie gali būti abejingi dėstomai susitikimo temai, maištauja (jei tai būna vyresnio amžiaus vaikai), stengiasi patraukti kitus į savo požiūrį bei nenori įsitraukti į parapijos bendruomenės gyvenimą. Taigi, religinio sąmoningumo ugdymui didelę reikšmę turi ne tik katecheto darbas, bet ir bendruomenės parama. (Plužek, 1996). Paškus A. teigia, jog „dabartinė psichosocialinė aplinka reikalauja sąmoningo apsisprendimo už tikėjimą, o ne pasyvaus tikėjimo priėmimo iš senesnės kartos. Reikalingas asmeninis Kristuje išsakinijęs tikėjimas. Viešasis Dievo garbinimas turėtų virsti visuomeninės misijos šaltiniu tikinčiajam. Jaunoji karta vargu ar pasitenkins privačiu tikėjimu be iššūkio, jaukia liturgija.“ (Paškus, 1998, 225 p.). Taigi, dėl to Bažnyčia stengiasi į vaikų religinį ugdymą parapijos bendruomeninėje aplinkoje įtraukti ir jų tėvelius, siekiant ugdyti ir jų religinį sąmoningumą.

Pasitaiko dažnų atvejų, kai vaikai ir jų tėveliai pamatę bendruomeninės aplinkos trūkumus nusivilia ne tik žmonėmis, bet ir religija, pamiršdami jog žmonių bendruomenėje yra neišvengiamos klaidos, nesusipratimai ir t.t. (Paškus, 1998). Tai įrodo, jog labai svarbus yra religinio sąmoningumo ugdymas įtraukiant ir vaikų tėvelius.

Taigi „vaikus reikia ugdyti taip, kad peržengę šeimos ribas, jie atvertų sielas tiek bažnytinei, tiek parapijos bendruomenei. Tebūna jie taip įtraukiami į vietinę parapijos bendruomenę, kad pasijustų esą gyvi ir veiklūs Dievo tautos nariai“ teigia Vatikano II susirinkimo dokumentai. (AA 30).

1.2.2. Moralinių vertybių ugdymas bendruomeninėje aplinkoje

Žmogus, kuris puoselėja moralines vertybes tiek savo, tiek kitų atžvilgiu parodo savo kilnumą ir unikalumą. Kiekvienas žmogus iš prigimties siekia gėrio, nes tik jis padaro žmogų laimingu. Kai nusižengiama moralinėms nuostatoms, pažeidžiant savo ir kitų gerovę, tuomet atsiranda skausmas, baimė, nusivylimas ir t.t. (Peschke, 1997). Taigi, labai svarbu, ugdyti vaikų dorovinį elgesį. „Dorovinė elgsena – laisvų teigiamų poelgių, vertinimų, atsižvelgiant į atsakomybės ir meilės santykį (taurumo nuostatas, vertybines orientacijas, aktyvią gyvenimišką poziciją su aplinka), visuma.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 67 p.). Taigi, nuo žmogaus dorovinės elgsenos priklauso, ne tik pačio žmogaus laimė ir laisvė, bet ir kito, šalia esančio žmogaus laimė. „Elgesys – tai žmogaus veiksmai, rodantys jo santykius su aplinka. Objektivių santykių su aplinka, higienos, etiketo, estetikos, moralės normų paisymas vadinamas elgesio kultūra.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 69 p.). Asmens dorovinė elgsena priklauso nuo moralinių vertybių suvokimo. Vertybės – tai išgyvenimais, įsitikinimais ir patirtimi pagrįsti žmogaus prioritetai, kuriais vadovaujasi elgiantis gyvenime. Žmogaus veiksmus, jo elgesį, nuolat veikia vertybės, jos daro įtaką ne kuriai nors siaurai jo racionalaus mąstymo sričiai, o visai asmenybei – emociniams išgyvenimams, pažiūroms, įsitikinimams, nuostatoms. Moralinės vertybės yra nuolat pedagogų tyrėjų ir pedagogų praktikų dėmesio centre. (Vasiliauskas, 2004). Moralinės vertybės turi būti ugdomos vaikams jau pirmoje bendruomenėje – tai yra šeimoje. Vėliau moralines nuostatas puoselėja mokykla, bažnyčia ir t.t.

Moralinių vertybių skiepijimas pakelia vaiką į žmonijai spręstinių problemų lygį, apsaugo nuo uždaro, perdėto individualizmo, moko teikti pirmumą tam tikram gyvenimo būdui, elgesiui, vadovautis gėrio ir blogio kriterijais. Parapijoje skiepijamos šios vertybės, kurios padeda vaikams, besiruošiantiems pirmajai Komunijai, tapti visateisiais visuomenės nariais ir tikrais krikščionimis. (Vasiliauskas, 2004). Parapijos bendruomeninė aplinka – tai puiki terpė ugdyti vaiko moralines vertybes ir jomis vadovautis. „Kadangi vertybės, kurios rėmėsi krikščioniškomis nuostatomis, dėl sekuliarizacijos praranda savo

turėtas pozicijas, o kitos vertybės, pavyzdžiui šeima, bendruomenė, viešoji valdžia, - laisvė vienos nepajėgios būti šiuolaikinės visuomenės atrama, itin svarbus tampa individo ryšio su aplinkiniais įgimtas poreikis, siekis išreikšti save visuomenėje.“ (Navaitis; Nefas; Ralys, 2008, 65 p.). Todėl vaikams būtina diegti moralines vertybes, o jas ugdyti padeda bendruomenė. Žmogus yra socialinė būtybė ir tik bendraudamas su kitais, žmogus išmoka elgesio normų, ugdo moralines vertybes. (Kvieskienė, 2005).

Krikščioniškosios moralinės vertybės turi savitus bruožus. Bažnyčia kviečia gerbti kiekvieną žmogų vienodai, nežiūrint jo socialinės padėties, amžiaus, sveikatos. Netgi vargšams, ligoniams ir kitiems kenčiantiems žmonėms padėti kiek leidžia galimybės ir rodyti jiems ypatingą dėmesį. Krikščionys remiasi Biblija, kurioje teigiama, kad Dievo Sūnus yra vargšuose ir prislėgtuosiuose. (Peschke, 1997).

Jau ankstyvajai Bažnyčiai visas etinis krikščionių gyvenimas vyksta ne izoliuotų individų grupėje, bet socialiniame organizme. Krikščionybė teigia, jog žmogus egzistuoja ne sau, bet yra visos bendruomenės dalis ir yra atsakingas, kad būtų naudingas jos narys. „Teisingų moralinių nuostatų suformavimas nebėra vieno individo rūpestis. „Dieviškosios valios patikrinimas ir išvelgimas turi deramą vietą tik bendruomenėje ir vienybėje su kitais Kristaus Kūno nariais“. (Schrage, 1961). Visi sujungti draugėn tos pačios Dvasios, tad kiekvienas narys išiklausys į kitus narius ir kiekviena bendruomenė – į kitas bendruomenes. (plg. Rom 12, 16; 15, 14; Kor 13, 11; Fil 2, 2).“ (Peschke, 1997, 73 p.).

Tačiau nėra krikščioniška tvirtinti, kad bendruomenė, kurioje ugdomi vaikai, turi absoliučią teisę į individą. Kiekvienas žmogus yra laisva būtybė, atsakinga už savo veiksmus. Bendruomeninė aplinka padeda tik ugdyti moralines vertybes, nuostatas ir suteikia galimybę jomis naudotis. (Peschke, 1997).

Žmogus būdamas vienas krypsta į egocentiškumą. Būdamas bendruomenėje, jis ugdomas paklusti bendroms moralinėms nuostatomis, siekdamas savo ir kitų gerovės. Šioje aplinkoje vaikas turi galybę išmokti atleisti. Jei jis išmoks kitų pagalba veiksmingai taikyti atleidimo veiksma, jis turės puikią galimybę savo gyvenimą padaryti šviesesnį. (James, 2007). Taip žmogus gali skleisti savo asmenybę, naudoti savo sugebėjimus, talentus, skleisti džiaugsmą ir gėrį kitiems. Taigi, žmogui yra svarbus bendravimas su kitais „Santykiams būdingi ilgalaikiai emociniai ryšiai, tarpusavio įsipareigojimai. Tarpusavio santykiai leidžia patenkinti visai kitokius poreikius, nei tie, kuriuos tenkiname keisdamiesi informacija.“ (Kauno technologijos universitetas, 2006, 11 p.). Tad vaikai, kurie ugdomi parapijos bendruomeninėje aplinkoje turi galimybę, matydami pavyzdžius labiau suvokti moralinių vertybių svarbą žmonių gyvenime.

Kadangi, parapijos bendruomenę sudaro įvairūs žmonės, vaikai, kuriuos stengiamasi įtraukti į parapijos bendruomenę, neišvengiamai pastebi ir įvairius kylančius konfliktus. „Konfliktas – tai

priešingų tikslų, interesų, pozicijų, nuomonių ar požiūrių susidūrimas, rimti nesutarimai, kurių metu žmogų užvaldo nemalonūs jausmai arba išgyvenimai.“ (Kauno technologijos universitetas, 2006, 162 p.). Nors krikščionis kviečiamas būti socialiai integruotu ir įsipareigojusiu Bažnyčios ir parapijos bendruomenės, kuriai priklauso, nariu, bet dėl „religingumo sumažėjimo“ dažnai pamiršamas šalia esantis, neatsižvelgiama į jo poreikius, kryptama į individualizmą. (Peschke, 1997). Konflikto sprendimas priklauso nuo bendruomenės geranoriškumo, besąlyginis priėmimas kitų narių su visomis charakterio savybėmis, trūkumais, problemomis. (Plužek, 1996).

Ugdymo procese kyla daug moralės (etikos) problemų. Etinė problema, tai situacija ar galimybė, kai asmuo turi pasirinkti vieną iš keleto sprendimų, kuris gali būti įvertintas kaip teisingas ar neteisingas, moralus ar nemoralus. Priimant etinį sprendimą lemiamą vaidmenį atlieka žmogaus moralinės savybės bei etinis sprendimas visada siejasi su atsakomybe, kurią asmuo prisiima savanoriškai, o ne įstatymo verčiamas. (Kučinskas; Poderienė, 2006). Bažnyčios mokymas nuolat pabrėžia, jog etiniuose veiksmuose labai svarbi žmogaus atsakomybė ir laisvė. Veiksmas yra atsakingas, jeigu jis nėra kylantis iš jėgos ar prievartos, bet yra sąmoningo ir laisvo apsisprendimo vaisius. (Peschke, 1997). Taigi, vaikai, besiruošiantys sakramentams, ugdomi tokia nuostata, parodant, jog iš laisvų ir atsakingų sprendimų gali kilti nesutarimai ir t.t. Tad moralinių vertybių puoselėjimas padeda spręsti problemas, nesutarimus ir t.t. Tik taip kuriama graži bendruomeninė aplinka, kuri priklauso nuo kiekvieno individo, ne tik nuo ugdomų vaikų, jų tėvelių, katechetų, klebono, bet ir nuo kiekvieno parapijos bendruomenės nario.

Pasitaiko atveju, kai parapijos bendruomenė būna uždara vaikų ir tėvelių atžvilgiu. Vaikų ugdymo procese paliekama dalyvauti tik klebonui ir katechetui. Vaikai ir tėvai jausdami bendruomeninės aplinkos uždaramą, nesistengia į ją įsitraukti, o po pirmosios Komunijos šventės, neišsijungia ir nedalyvauja parapijos gyvenime. (Plužek, 1996).

Vatikano II susirinkimas teigia, jog „Mąstysenos ir struktūrų pokyčiai dažnai sukelia prieštaravimų dėl iki tol galiojusių vertybių, labiausiai tarp jaunuolių, kurie ne sykį tampa nekantrūs, iš nerimo net ima maištauti; suvokdami savo reikšmę visuomenės gyvenimui, jie nori jame kuo greičiau įgyti dalį. Todėl tėvai ir auklėtojai, atlikdami savo pareigas, neretai susiduria su vis daugiau sunkumų.“ (GS 7).

1.3. Ugdymo aplinkos kūrimo teorinės rekomendacijos ruošiant vaikus pirmajai Komunijai

Ugdant vaikus, besiruošiančius pirmajai Komunijai, parapijoje katechetui svarbu atsižvelgti į aplinkos kūrimą, nes tinkamai paruošta aplinka suteikia veiksmingesnį religinį ir moralinį ugdymą.

Svarbu, kad vaikai jaustųsi saugūs, mylimi bei laukiami parapijos bendruomenės. Labai svarbu, kad jiems būtų suteikta galimybė kūrybingumui ir saviraiškai. Reikia atkreipti dėmesį ir į fizinę aplinką, nes jos tinkamas paruošimas teikia ne tik informaciją (pvz. tam tikrų simbolių panaudojimas), bet turi įtakos ir vaikų savijautai, bei įvairesnių mokymo metodų panaudojimui. (Kučinskas; Poderienė, 2006).

1.3.1. Bendruomeninės ugdymo aplinkos kūrimo principai

Parapijos bendruomeninės aplinkos vadovas yra klebonas. Jis yra atsakingas už bendruomeninės aplinkos tvarką bei gerovę. Vatikano II susirinkimas nurodo, jog rūpestis žmonėmis būtų veiksmingas patartinas bendruomeninis gyvenimas, nes jis skatina apaštalavimo veiklą, taip pat yra artimo meilės ir vienybės pavyzdys tikintiesiems. Taigi, kad būtų nuolat stiprinama bendruomeninė aplinka, klebonas turi: „rūpintis tikinčiuosius tinkamai mokyti tikėjimo tiesų, ypač sekmadienių ir švenčių homilijomis bei mokydamas katekizmo, šalia to skatina veiklą, skleidžiančią evangelinę dvasią, taip pat ir siekiant socialinio teisingumo, ypatingai rūpinasi katalikišku vaikų ir jaunimo auklėjimu.“ (*Code of Canon Law* 1984 can. 528). Taigi, bendruomenė turi būti nuolat ugdoma ir sprendžiami jos konfliktai. Ugdymo priemonių yra įvairių: „sesijų, rekolekcijų, dvasinių pratybų, sąskrydžių, konferencijų organizavimas, maldos grupių palaikymas bei joms vadovavimas.“ (Vatikano II susirinkimas, AA 32). Parapijos nariams svarbu duoti galimybę saviraiškai ir kūrybai, tad parapijos klebonas turi suteikti tam tikras pareigas, organizuoti pasidalinimus savo išgyvenimais ir patirtimi. „Kad vyrautų geri žmonių santykiai, reikia puoselėti tikrąsias žmogiškas vertybes, ypač gebėjimą broliškai sugyventi ir bendradarbiauti, taip pat megzti dialogą.“ (Vatikano II susirinkimas, AA 29). Taigi, klebonas įpareigotas rengti parapijos bendruomenei renginius, šventes, kurias jungia bendruomenę, arba įpareigoti tai daryti konkretų asmenį. Vaikų, besirengiančių sakramentams, rengimą paveda kompetentingam katechetui, arba daro tai pats. Katechetas turi būti tinkamai parengtas savo uždaviniui – gerai pažintų Bažnyčios mokymą ir teoriškai bei praktiškai būtų susipažinęs su psichologijos pagrindais ir pedagogikos disciplinomis. Jis turi stengtis dalyvauti parapijos gyvenime, bendradarbiauti su klebonu. (Vatikano II susirinkimas, CD).

Ugdymui būtina sukurti tinkamą erdvę, kur katechetas ir vaikai galėtų be baimės bendrauti vieni su kitais, kad atitinkami jų potyriai būtų svarbus ir vertingas lavinimosi ir brendimo šaltinis. Reikalingas abipusis pasitikėjimas, kad tas, kuris moko, ir tie kurie nori išmokti, stotų vieni prieš kitus ne kaip priešininkai, bet kaip dalyvaujantys tame pačiame ugdymo procese ir ieškantys tų pačių tiesų. Katechetas yra kviečiamas sukurti vaikams, besiruošiantiems pirmajai Komunijai, laisvą ir bebaimę erdvę, kurioje galėtų tarpti protinis ir emocinis ugdymas. (Nouwen, 2008). Taigi, ypač yra svarbus katecheto bendradarbiavimas su vaikais ir pagalba jiems ugdymo procese. Savo vertę žmogus pradeda suvokti dar

vaikystėje. Suaugę žmonės gali ją tik stiprinti, bet pradėti viską nuo pradžių yra be galo sunku. Jei vaikystėje padedami tvirti teigiamo savęs vertinimo pamatai, vėliau niekas neįstengs jų iki galo sunaikinti. (Albiseti, 2001). Į parapiją ruošti sakramentams ateina vaikai iš įvairių šeimų. Tad labai svarbu parodyti vaikams, kad jie turi tam tikrų gebėjimų. Nouwen H. J. M. (2008, 109 p.) teigia: „Nepasitikėjimas savimi yra tokia paplitusi liga daugelyje mokymo įstaigų, parapijose ir padrašinimas yra labai svarbus. Sustiprinimas gali reikšti daugelį dalykų. Tai gali būti paprasčiausia susijaudinimo ir nuostabos išraiška ar padėkos žodis.“ Padedant vaikams integruotis į bendruomenę, svarbu parodyti jiems, jog jų ankstesnė patirtis ir žinios, kurias jis jau turi yra naudingos ir svarbios bei parodyti, kad jie patys yra svarbūs ne tik bendruomenėje, bet ir visoje socialinėje aplinkoje.

Vaikams, pradėjusiems ruošti pirmajai Komunijai, katechetas privalo kviešti ir raginti į sekmadienines bei privalomų švenčių šv. Mišias, nes parapijos bendruomenės centras yra sekmadienio liturgija. Taip ugdomas sakramentinis gyvenimas ir įgyjamas švenčiančios bendruomenės patirtis. (Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimai, 2008). Vatikano II susirinkimas teigia, jog ugdymas negali apsiriboti vien teoriniu mokymu, bet nuo pat ugdymo pradžios turi mokytis visa matyti ir daryti tikėjimo šviesoje. Taigi, vaikams svarbu susitikimų metu leisti save išreikšti ir skleisti kūrybiškumą: duoti galimybę Mišių metu skaityti skaitinius, giedoti vaikams pritaikytas giesmeles, rodyti programėles tėveliams ir parapijinei bendruomenei, daryti piešinių parodėles, švęsti su parapijos bendruomene šventes. Tai padės kurti jaukią religinėmis ir moralinėmis vertybėmis paremtą bendruomeninę aplinką bei integruoti vaikus į parapijos bendruomenę. (Briliūtė; Karaliūtė; Mockutė; Bindokienė, 1995).

Kad vaikai jaustųsi saugūs, juos turi palaikyti tėveliai, kurie taip pat turi būti įtraukiami į ugdymo procesą. Tėvai turėtų aktyviai dalyvauti vaikui ruošiantis pirmajai Komunijai. Vaikas turi jausti paramą ir pritarimą malda, sekmadienio šv. Mišioms. Tik keičiantis šeimos požiūriui į katalikybę, katechetas galės pasiekti gerų rezultatų. Dėl to patariama rengti tėvų susirinkimus, kuriuose jie galėtų susipažinti su programos tikslais bei uždaviniais ir galėtų geriau suprasti, kaip reikia padėti vaikams pasiruošti sakramentų priėmimui, paaiškinant jų reikšmę, supažindinti su parapijos bendruomene, esančiomis katalikiškomis organizacijomis, jų veiklos barais bei tikslais. Tėvams reikia paaiškinti katalikiškų organizacijų reikšmę ir jų pagalbą ugdant vaiko asmenybę. (Briliūtė; Karaliūtė; Mockutė; Bindokienė, 1995). Tėvai taip pat raginami kartu su vaikais dalyvauti pirmosios Išpažinties – Susitaikinimo sakramento šventime. Švenčiant pirmosios Komunijos šventę, liturgija turi būti pritaikyta vaikams, pasitelkiant vaikų šeimos narius. Turi būti vengtina visa, kas trikdytų šios svarbios šventės sakralumą ir tikrosios prasmės išgyvenimą. (Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimai, 2008).

1.3.2. Fizinės ugdymo aplinkos kūrimo principai

Fizinę aplinką sudaro patalpa, kurioje vaikai ugdomi. „Darbo aplinka – tai laiko ir erdvės ribojama veiksmų, lemiančių visų veiklos proceso dalyvių gerovę fiziniu, psichiniu, dvasiniu, intelektualiniu, emociniu požiūriu visuma.“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 39 p.).

Kad vaikai gerai ir laisvai jaustųsi, jiems būtų galimybė žaisti, vaidinti, dirbti grupelėse ir t.t. patalpa turi būti atitinkamo dydžio. Būtina sudaryti galimybę vaikams keisti kūno padėtį t.y. atsistoti ar net pasivaikščioti, galėtų laisvai ir nevaržomai bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje, bei gerai matytų informacijos šaltinius. (Kučinskas; Poderienė, 2006). Vaikų grupė neturi būti didelė, nes taip vaikai jausis laisviau ir juo labiau užteks mažesnės patalpos. „Vienoje grupėje turėtų mokytis apie 20 vaikų (ne daugiau); dalijimasis patirtimi, gali vykti tik nedidelėje grupėje, kur visi jaučiasi saugūs, mylimi, vertinami, gali drauge patirti ir suvokti gyvąjį Dievą.“ (Kauno arkivyskupijos II sinodo nutarimai, 2008, 852 pun.).

Svarbu, kad katechetinėje ugdymo aplinkoje būtų pakankamai kėdžių, o jei sėdima ant žemės svarbu, kad būtų kilimas ir pakankamai sėdėjimo pagalvėlių. Tai suteiks aplinkai jaukumo, kuri gali įtakoti vaikų didesnę aktyvumą užsiėmime.

Vaikų malda bus turtingesnė ir gilesnė, jeigu jiems bus padedama interpretuoti ir analizuoti paveikslėlius.“ (Briliūtė; Karaliūtė; Mockutė; Bindokienė, 1995, 13 p.). Svarbiausia, kad tie simboliai būtų meniški, estetiški bei perteikiantys religinę informaciją. Šie simboliai turi būti pakankamai dideli, kad visi esantys vaikai galėtų gerai jį matyti. Jei simbolių yra keletas, svarbu, kad geriausiai matomoje vietoje ir ryškiausias būtų tas, kuris geriausiai atspindi susitikimo temą. (Leitner; Fink; Lorenz; Schrettle; Zisler, 1998).

Šis amžius yra technikos amžius, tad patartina parapijose, kur ugdomi vaikai turėti techniką, kad būtų galimybė ugdyti vaikus ir vaizdinėmis priemonėmis. Vaizdinės priemonės padeda geriau įsiminti informaciją, bei sudominti vaikus, stiprinti jų motyvaciją. Vaizdinės priemonės tai kompiuteris su projektoriumi arba televizorius su grotuvu.

Parapijos patalpose, kur ugdomi vaikai, besiruošiantys pirmosios Komunijos šventei, svarbu atkreipti dėmesį į patalpos apšvietimą. Patalpos apšvietimas turi būti optimalus, atsižvelgiant į regėjimo defektus turinčius vaikus, daiktų ir fono spalvą, mirgėjimą bei ugdymo veiklos savitumą. (Kučinskas; Poderienė, 2006). Dėl ugdymo patalpos apšvietimo ergonomika siūlo: „horizontalioji darbo plokštuma turi būti vienodai apšviesta; būtina sudaryti galimybę individualiai keisti apšvietimą; patalpos apšviestumas turi būti mišrus, kad žmogui suteiktų ne tik regimąjį patogumą, bet ir jaukumo, šilumos; objektyviai ir subjektyviai vertinti, kas geriau, - tiesioginis ar atspindžio apšviestumas; projektuojant

patalpų, daiktų spalvinį apipavidalinimą, būtina įvertinti šviesos kontrasto, spalvinės adaptacijos funkcinius procesus;“ (Kučinskas; Poderienė, 2006, 61 p.).

Svarbiausia, kad fizinė aplinka suteiktų jaukumo ir nuteiktų darbui, tuomet bus galimybė kurti bendruomeninę aplinką, kurioje vaikai jaustųsi saugūs, mylimi, laukiami ir joje galėtų skleisti savo prigimtines dovanas, kūrybiškumą, ugdydami savyje religines ir moralines vertybes.

Reziumuojant ugdymo aplinkų sampratą katechetinėje veikloje galima teigti, kad vaiko, besirengiančio sakramentams, ugdymui didelę įtaką daro aplinka. Ją sudaro parapijos bendruomeninė (religinė ir moralinė) bei fizinė aplinka. Sakramentams vaikai ruošiami parapijos bendruomeninėje aplinkoje, kad vaikas vėliau turėtų galimybę joje pasilikti. Parapijos bendruomenė turi stengtis įtraukti kuo daugiau šeimų, kad nuolat augdami tikėjime ir puoselėdami moralines vertybes. Bendruomenės moralinė aplinka skatina šių vertybių augimą ir tvirtėjimą juose. Parapijos bendruomenėje religija ir moralė yra susiję.

Didelę reikšmę turi vaikų, besirengiančių sakramentams, patalpa, kurioje jie renkasi į susitikimus su katechetu. Katechezės nepatartina vykdyti bendrojo lavinimo mokyklos patalpose, taip pat bažnyčioje, kur laikoma Švč. Sakramentas. Nuo fizinės ugdymo aplinkos priklauso vaikų savijauta, kūrybiškumas bei gebėjimas priimti informaciją.

Vaikams, atėjusiems į parapiją ruoštis pirmajai Komunijai, ypač svarbus religinio suvokimo ugdymas. Religinį suvokimą ugdo tam tikrų žinių įsisavinimas bei patirtis, su kuria vaikai susiduria parapijos bendruomeninėje aplinkoje. Besirengiantys sakramentams vaikai ir jų tėveliai kviečiami dalyvauti svarbiuose parapijos bendruomenės susitikimuose t.y. sekmadieninėje liturgijoje, šventėse.

Moralinių vertybių skiepijimas pakelia vaiką į žmonijai spręstinų problemų lygį, apsaugo nuo uždaro, perdėto individualizmo, moko teikti pirmumą tam tikram gyvenimo būdai, elgesiui, vadovautis gėrio ir blogio kriterijais. Parapijoje skiepijamos šios vertybės, kurios padeda vaikams, besiruošiantiems pirmajai Komunijai, tapti visateisiais visuomenės nariais ir tikrais krikščionimis.

Vaikams, pradėjusiems ruoštis pirmajai Komunijai, katechetas privalo kviešti ir raginti į sekmadienines bei privalomų švenčių šv. Mišias, nes parapijos bendruomenės centras yra sekmadienio liturgija. Taip ugdomas sakramentinis gyvenimas ir įgyjamas švenčiančios bendruomenės patirtis.

Labai svarbus yra fizinės aplinkos kūrimas. Patalpa turi būti atitinkamo dydžio su geru apšvietimu ir žiemos sezonu – pakankamai apšildoma. Pageidaujama jog patalpoje būtų naudojamos vaizdinės priemonės: simboliai, technika (kompiuteris, projektorius, televizorius ir kt.). Vaikų grupėje turi būti ne daugiau dvidešimt vaikų. Patalpose turi būti laikomasi visų higienos reikalavimų.

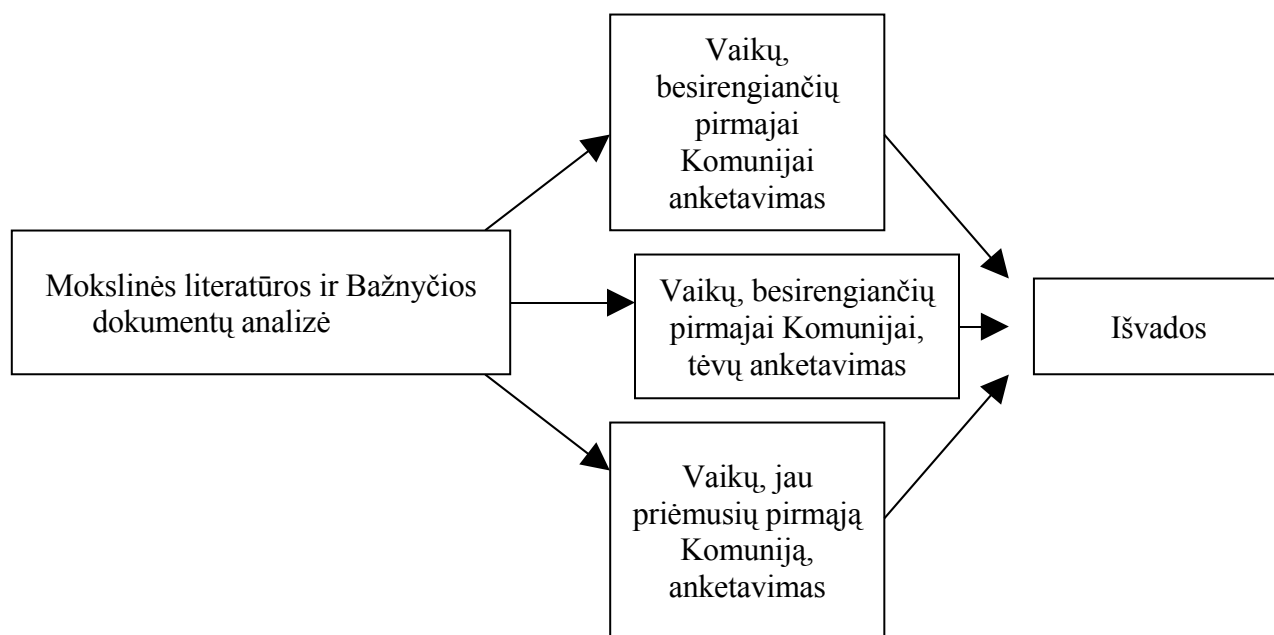
2. UGDYMO APLINKOS YPATUMŲ PARAPIJOJE ATSKLEIDIMAS

2.1. Tyrimo metodika

Siekiant ištirti parapijos socialinius ir fizinius ugdymo aplinkos veiksnius ir ypatumus, kurioje ugdomi vaikai besirengiantys pirmajai Komunijai bei pateikti teorines rekomendacijas ugdymo aplinkos kūrimui pirmiausia buvo atlikta mokslinių šaltinių ir Bažnyčios dokumentų analizė, tai yra pirminių duomenų rinkimas, kai dokumentai naudojami kaip pagrindiniai informacijos šaltiniai. (Tidikis 2003). Norint išsiaiškinti bendruomeninės ir fizinės ugdymo aplinką veikiančius veiksnius ugdant ir įtraukiant vaikus į parapijos bendruomenę, buvo pasirinktos trys tiriamųjų grupės:

- vaikai šiuo metu besiruošiantys pirmajai Komunijai
- tėvai, kurių vaikai šiuo metu ruošiasi pirmajai Komunijai
- vaikai, kurie jau priėmę pirmąją Komuniją.

Pasitelkiamas kiekybinis tyrimo instrumentas – anketavimas. Tyrimas buvo atliekamas 2009 metų kovo – balandžio mėn. Tyrimo eigą žr. 3 pav.

3 pav. Tyrimo eiga

Tyrimo etapai. Tyrimas vyko keliais etapais:

1. Tyrimo planavimas. Parapijos ugdymo aplinkos, kurioje vaikai rengiami pirmajai Komunijai, veiksmų išryškinimas Katalikų bažnyčios dokumentuose, mokslinėse teorijose. (2008 m. lapkritis).
2. Tyrimo instrumento ir tiriamųjų imties suformavimas (2009 m. vasaris – kovas).
3. Anketų sudarymas vaikams, besiruošiantiems pirmajai Komunijai ir jų tėveliams bei vaikams, kurie jau priėmę pirmąją Komuniją (2009 m. kovas).
4. Vaikų ir tėvų anketavimas (2009 m. kovas – balandis).
5. Duomenų apdorojimas ir statistinė analizė bei tyrimo ataskaitos parengimas (2009 m. balandis – gegužė).

Tyrimo metodas. Parapijos ugdymo aplinkos empirinis kiekybinis tyrimas atliktas anketavimo metodu.

Tyrimo imties charakteristika. Tyrime dalyvavo 42 vaikų (8 – 10 metų amžiaus), kurie šiemet ruošiasi pirmajai Komunijai Kauno arkikatedros parapijoje, šv. Mikalojaus bažnyčioje. Šioje parapijoje vaikai ruošiami 8 mėnesius, o susitikimai (pamokėlės) su katechetu vyksta vieną kartą savaitėje.

Anketavimas atliktas vaikų, besiruošiančių pirmajai Komunijai Kauno arkikatedros parapijoje, šv. Mikalojaus bažnyčioje, tėveliams. Buvo apklausti 25 tėvai, po vieną iš šeimos (tėtis, arba mama). Šioje bažnyčioje vaikų, besiruošiančių sakramentams tėveliams taip pat vyksta susitikimai vieną kartą savaitėje. Prasidėjus vaikų pasiruošimui pirmajai Komunijai, tėveliai pradeda lankyti „Alfa“ kursą, o po to susitikimai pratęsimi.

Tyrime dalyvavo 8 vaikai (11 – 13 metų amžiaus), kurie jau yra priėmę pirmąją Komuniją, o prieš tai ruošėsi Kauno arkikatedros parapijoje, šv. Mikalojaus bažnyčioje. Šie vaikai šiuo metu mokosi Kauno jėzuitų gimnazijoje.

Tyrimo eiga. Tyrimas vyko trimis pagrindiniais etapais:

- anketų sudarymas vaikams ir tėvams,
- tyrimo dalyviai užpildo anonimines anketas,
- surinktos informacijos apdorojimas ir pateikiamos išvados.

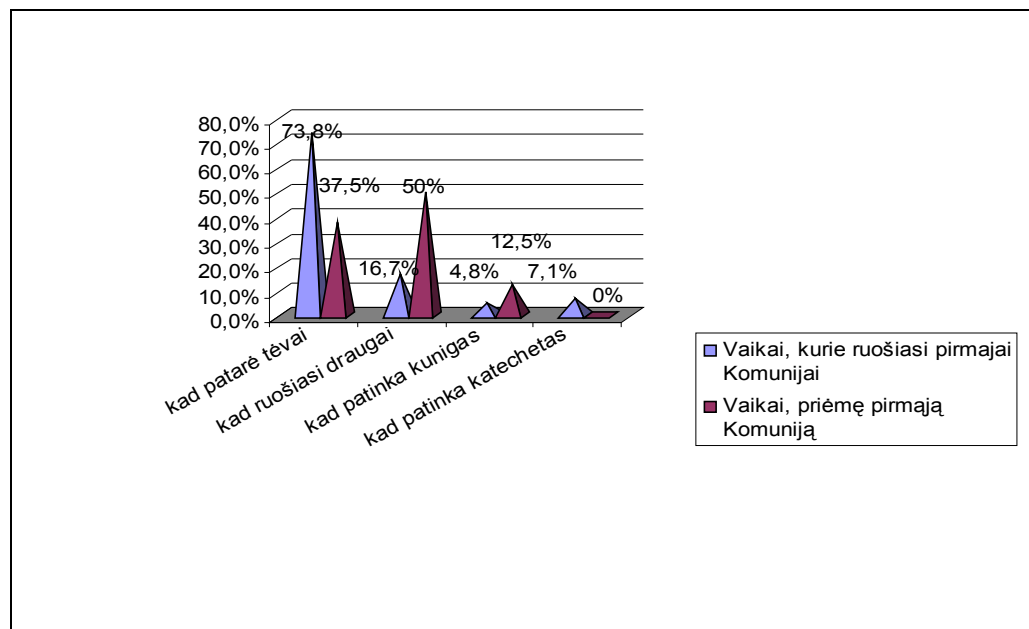
Tyrimo etiniai aspektai. Atliekant tyrimą, buvo vadovaujama šiais principais:

- Tyrimo duomenų konfidencialumas.
- Tyrimo dalyviai laisvai apsisprendė dalyvauti tyrime. Apklausiant vaikus, gaunami tėvų sutikimai.
- Tyrimo dalyvių teisė žinoti, kas bus daroma su tyrime gautais duomenimis.

2.2. Tyrimo analizė

Tyrimo anketose skirtose vaikams tiek besiruošiantiems, tiek priėmusiems pirmąją Komuniją buvo pateikti 9 uždari, tėvams – 7 klausimai, bei 1 atviras klausimas tiek vaikams, tiek tėvams. Po uždaru klausimų, buvo pateikti keli variantai ir buvo galimybė pažymėti kelis tinkančius atsakymus.

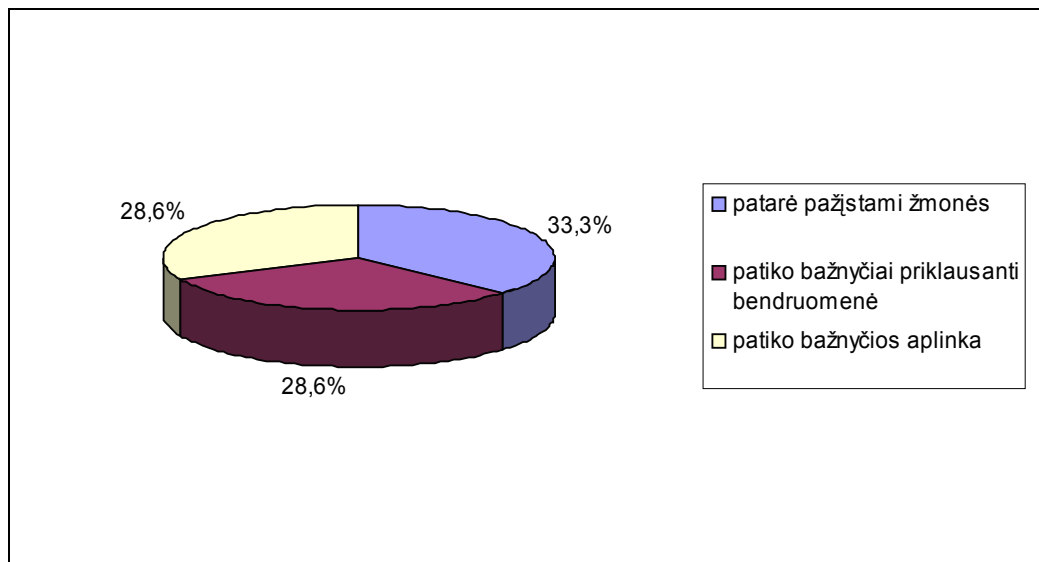
Visiems vaikams (tiek besiruošiantiems, tiek priėmusiems Eucharistijos sakramentą) buvo užduotas klausimas, kodėl nusprendė pirmajai Komunijai ruoštis būtent šv. Mikalojaus bažnyčioje (žr. 3 pav.). Vaikų, kurie ruošiasi šiais metais, pažymėtų variantų: dėl to, kad taip patarė tėvai – 73,8 %, o vaikų, priėmusių pirmąją Komuniją – 37,5 %. Besiruošiančiųjų anketose atsakymus pažymėjo – dėl to, kad šioje bažnyčioje ruošiasi draugai, – 16,7 %, priėmusių Eucharistijos sakramentą – 50 %. Vaikai, dar nepriėmę pirmosios Komunijos, kad patinka kunigas, pažymėjo 4,8 % variantų, dėl to, kad patinka katechetas – 7,1 %. Priėmę švč. Sakramentą – variantus, kad patinka kunigas ar katechetas – pažymėjo 12,5 %. Žr. 3 pav. Sprendžiant iš klausimo teste, galima teigti, jog didelę reikšmę bažnyčios ir jos bendruomenės pasirinkimui turi tėvų patarimas ir draugų apsisprendimas ruoštis vienoje ar kitoje parapijos bažnyčioje, bet tai galioja tik dideliems miestams, kurie turi pasirinkimo galimybę. Svarbią reikšmę turi ir kunigas bei katechetas, kuris palaiko artimiausią ryšį ir labiausiai yra atsakingi už vaikų ugdymą, pasiruošimo įkrikščioninimo sakramentams metu.

3 pav. Priežastys, kodėl vaikai pasirinko būtent šią bažnyčią ruoštis pirmajai Komunijai

Tėvų anketoje taip pat buvo klausama, kodėl jie nusprendė atvesti vaikus ruoštis jau minėtoje bažnyčioje. Atsakymus – dėl to, kad patarė pažįstami žmonės atvesti vaikus pasiruošimui į šv.

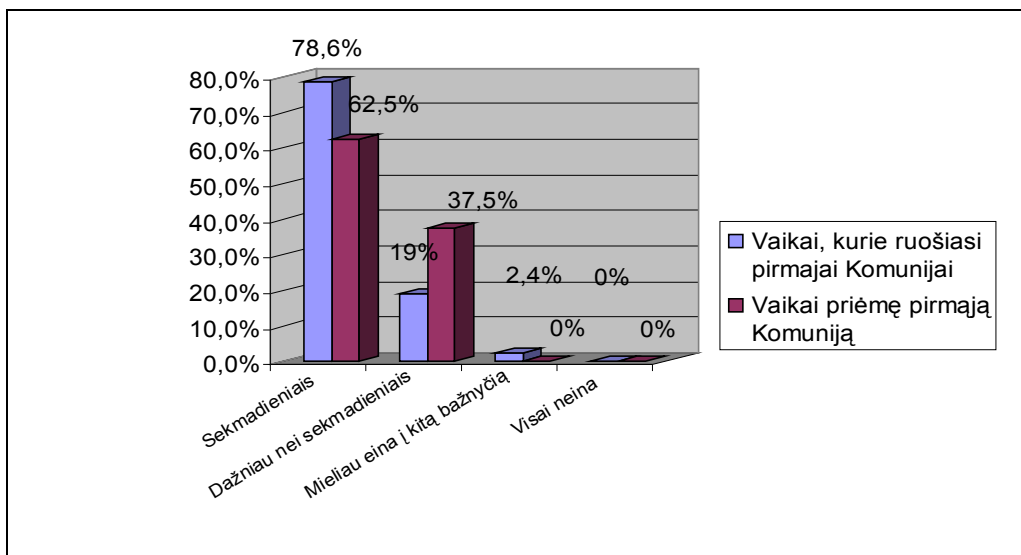
Mikalojaus bažnyčią – pažymėjo 33,3 %, priežastis, kad teko apsilankyti ir patiko aplinka – 28,6 %, ir kad patinka šiai bažnyčiai priklausanti bendruomenė – 28,6 % (žr. 4 pav.). Galima teigti, jog žmonių: tiek vaikų, tiek tėvų parapijos vienos ar kitos bažnyčios pasirinkimą pasiruošimui pirmajai Komunijai lemia kitų rekomendacijos, bendruomeninė bei fizinė aplinka.

4 pav. Priežastys, kodėl tėvai atvedė vaikus būtent į šią bažnyčią ruoštis pirmajai Komunijai

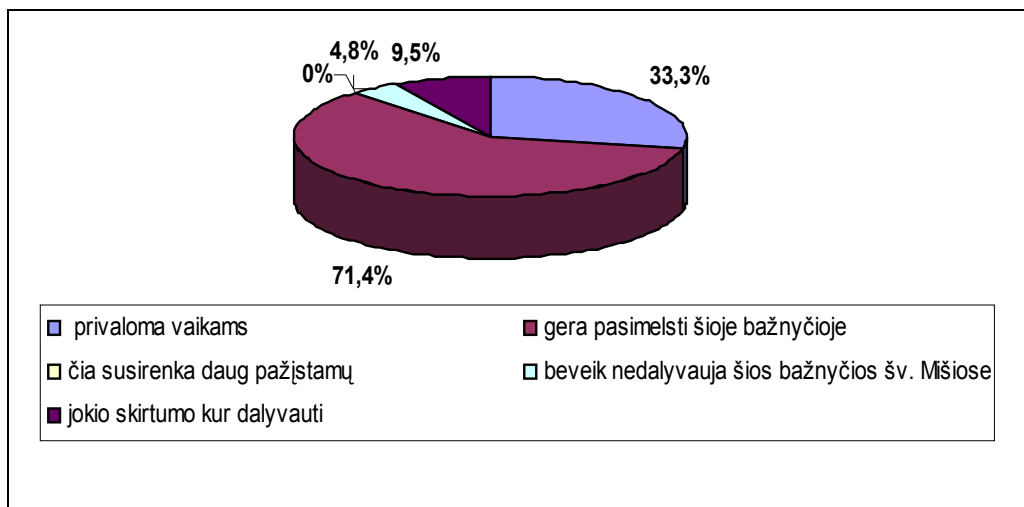
Vaikams, kurie ruošiasi ir tiems kurie priėmė pirmąją Komuniją buvo pateiktas klausimas, ar jie šv. Mišiose dalyvauja bažnyčioje, kurioje vyksta (vyko) pasirengimas sakramentams tik sekmadieniais, galbūt dažniau, ar mieliau eiti į kitą bažnyčią, arba visai nedalyvaujama šv. Mišiose.

Daugiausia vaikų (78,6 %), kurie rengiasi šiuo metu Eucharistijos sakramentui atsakė, jog lankosi dažniausiai sekmadieniais. Žymiai mažiau šių vaikų (19 %) lankosi dažniau nei sekmadienį, o mieliau į kitą bažnyčią eina 2,4 % (žr. 5 pav.). Vaikai, kurie jau priėmė pirmąją Komuniją, taip pat daugiausiai lankosi bažnyčioje sekmadieniais – 62,5 %; Dažniau kaip sekmadieniais - 37,5 %; Tai, jog nelanko bažnyčios – atsakymų nebuvo (0 %). Žr. 5 pav.. Šis tyrimas parodo, jog vaikai įsijungė į bendruomenę, kurios pagrindiniai susitikimai vyksta sekmadieniais, kuomet šv. Mišių šventimas kartu yra katalikų Bažnyčios centras ir pagrindas.

5 pav. Vaikų bažnyčios, kurioje ruošiasi pirmajai Komunijai, lankomumas

Anketose skirtose tėvams klausama, kodėl jie dalyvauja šv. Mišiose bažnyčioje, kurioje jų vaikai ruošiasi pirmajai Komunijai. 71,4 % pažymėjo, jog dėl to, kad gera pasimelsti šioje bažnyčioje. 33,3 % teigia, jog dėl to, kad ir privaloma vaikams. Anketoje buvo pasiūlytas variantas, kad šiose šv. Mišiose dalyvauja ir dėl to, jog susirenka pažįstamų žmonių, bet šio varianto nepasirinko nė vienas. Visiškai arba retai dalyvaujančių tėvų bažnyčioje, kurioje jų vaikai ugdomi, šv. Mišiose – 4,8 %. Atsakymą, kad jokio skirtumo kur dalyvauti šv. Mišiose pažymėjo 95 % tėvų (žr. 6 pav.). Sprendžiant iš tėvų pažymėtų atsakymų, galima teigti, kad šios bažnyčios aplinka yra tinkama ir priimtina.

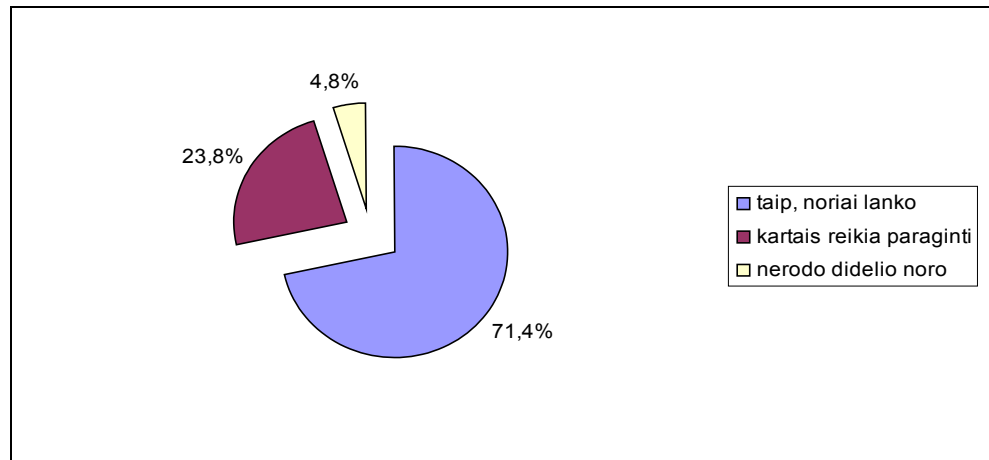

6

pav.

Tėvų lankomumas bažnyčios, kurioje jų vaikai ruošiasi pirmajai Komunijai

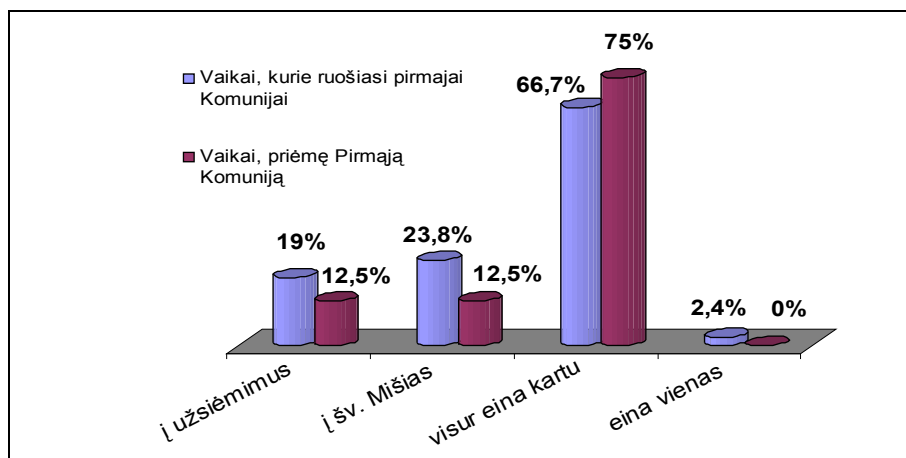
Anketoje tėvams buvo klausiama, ar jų vaikai noriai lanko užsiėmimus. 71,4 % tėvų atsakė, jog noriai, neraginami, lankosi užsiėmimuose. 23,8 % teigia, jog kartais nori eiti, o kartais reikia paraginti. 4,8 % tėvų pažymėjo atsakymą, kad vaikas (ai) nerodo didelio noro ir entuziazmo lankyti užsiėmimus. (žr. 7 pav.). Didžiausias procentas atsakymų rodo, jog vaikai noriai lankosi jiems skirtuose susitikimuose su katechetu. Vaikų motyvacija yra labai svarbi ir tai yra pagrindas tolimesniam vaiko ugdymui bendruomeninėje aplinkoje. Jei vaikas nenoriai lanko užsiėmimus, tad dėl to gali būti, jog jis sunkiau, o gal būt ir visai neįsijungs į bažnyčios gyvenimą.

7 pav. Vaikų motyvacija lankyti užsiėmimus, skirtus pasiruošimui pirmajai Komunijai

Vaikams skirtoje anketoje buvo užduotas klausimas, ar į parapijos bažnyčią, kurioje ruošiasi Eucharistijos sakramento priėmimui su tėvais kartu ateina tik į užsiėmimus – 19 %, tik į šv. Mišias – 23,8 %, visur kartu su tėvais (į užsiėmimus, šv. Mišias ir renginius) eina – 66,7 %, o atsakymą, jog eina vieni, pažymėjo – 2,4 % vaikų. Atsakymai parodė, jog vaikai aktyviai įsitraukia kartu su tėvais į bažnyčios gyvenimą. Vaikai, kurie jau yra priėmę pirmąją Komuniją, 75 % atsakė jog pasiruošimo sakramentui metu kartu su tėvais eidavo į šv. Mišias, renginius bei užsiėmimus (žr. 8 pav.). Remiantis vaikų atsakymais, galima teigti, jog tėvai noriai lankosi kartu su savo vaikais ne tik jiems skirtuose susitikimuose, bet ir eina kartu į šv. Mišias ir į kitus renginius (šventes). Atsakymą, jog su tėvais kartu ateina į užsiėmimus pažymėjo 12,5 %, o į šv. Mišias taip pat - 12,5 % vaikų. Galima daryti išvadą, jog tėvai noriai eina kartu su savo vaikais į bažnyčią, kurioje atliktas tyrimas. Taigi, tokiu būdu, tėvai taip pat kartu su vaikais įsitraukia į bažnyčios parapijinę bendruomenę. Galima teigti, jog labai svarbu, kad ne tik vaikai būtų ugdomi bendruomeninėje aplinkoje, bet palaiapsniui būtų įtraukiami ir tėvai, kad būdami moralinėje ir religinėje aplinkoje, brandintų vienybę, tikėjimą ir dorą.

8 pav.

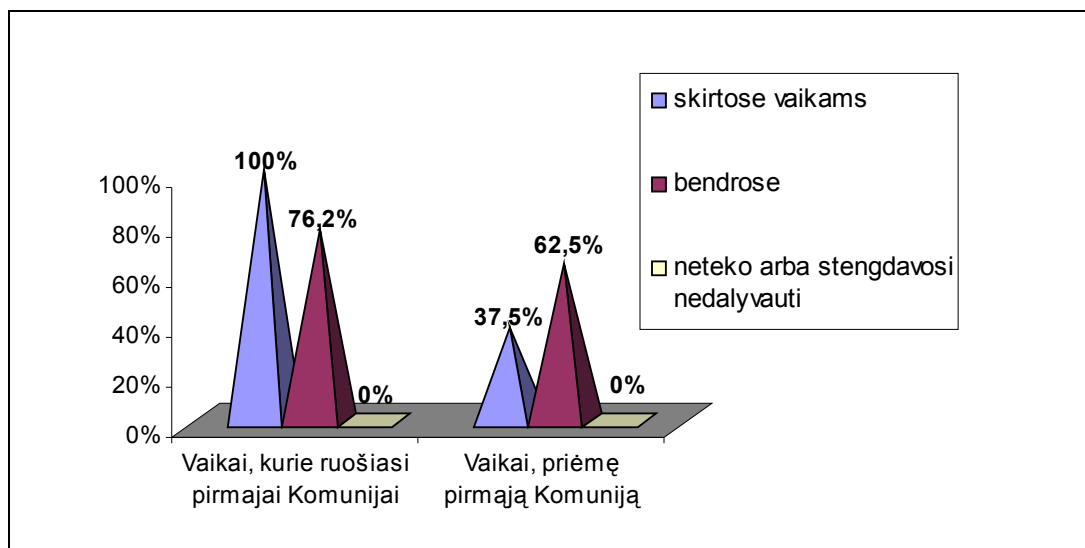

Vaikų ir tėvų

bažnyčioje lankymasis kartu

Abiems vaikų grupėms (kurie ruošiasi pirmajai Komunijai ir kurie Ją priėmę) buvo pateikiamas klausimas, kokiose šv. Mišiose teko dalyvauti (pasiruošimo metu). Vaikams skirtose šv. Mišiose – pažymėjo 100 % atsakymų, tie, kurie ruošiasi šiais metais, o tie kurie priėmę Eucharistijos sakramentą – 37,5 % variantų. Taigi, daugiausia vaikų lankosi jiems skirtose šv. Mišiose, kuriose jiems yra pritaikoma liturgija, pamokslas ir vaikams tai patinka, bet tuomet žymiai mažiau dalyvauja žmonių, priklausančių parapijos bažnyčios bendruomenei. Taip pat, nemažas procentas vaikų, kurie ruošiasi pirmai Komunijai – 76,2 %; priėmusių Eucharistijos sakramentą – 62,5 %, pažymėtų atsakymų, jog teko dalyvauti ir bendrose aukojamose Mišiose, kartu su visais žmonėmis. Variantų, kad neteko dalyvauti ar vengė eiti į jas, nepažymėjo nei viena grupė vaikų. Žr. 9 pav..

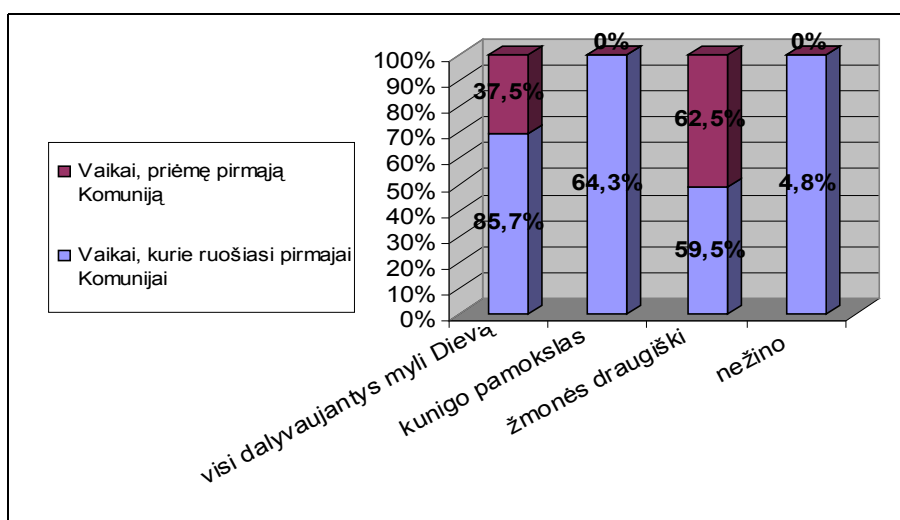
9

pav. Vaikų lankymasis šv. Mišiose

Tai rodo, jog vaikai noriai lankosi bažnyčioje, ypač sprendžiant iš to, jog didesnė dalis vaikų, tiek besiruošiančiųjų, tiek priėjusiųjų, dalyvavo ir bendrose šv. Mišiose, kurios jiems yra neprivalomos, tokiu būdu jungdamiesi kartu su bažnyčiai priklausančia bendruomene.

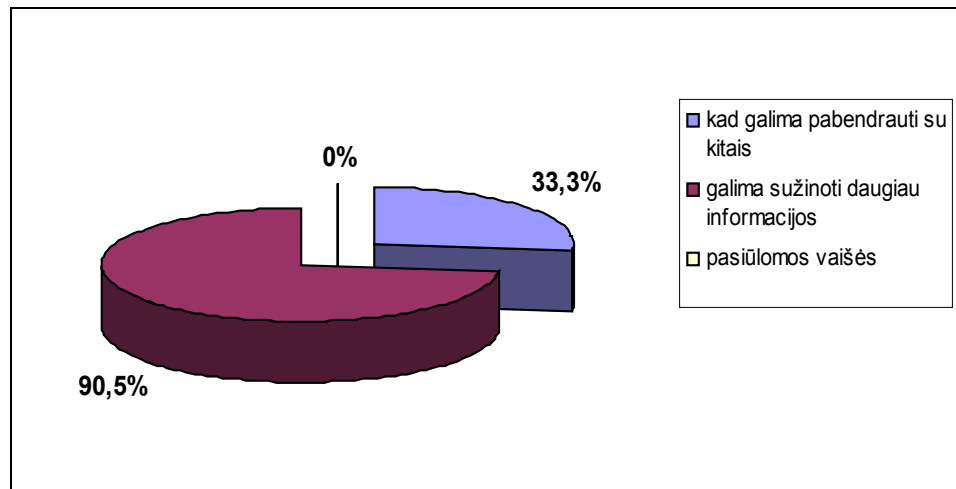
Anketoje, skirtoje vaikams buvo klausama, kas jiems patinka šv. Mišių metu. Vaikų, kurie ruošiasi šiemet pirmajai Komunijai, tai, jog visi dalyvaujantys žmonės myli Dievą ir meldžiasi, buvo pažymėta 85,7 % atsakymų. Variantas – jog patinka kunigo sakomas pamokslas – 64,3 %; todėl, kad visi dalyvaujantieji yra draugiški vieni su kitais – 59,5 %; nežinančių kas patiko – 4,8 %. Žr. 10 pav. Vaikai, kurie priėmę Eucharistijos sakramentą, kad dalyvaujantieji šv. Mišiose myli Dievą ir meldžiasi, pažymėjo 37,5 % atsakymų; patinka kunigo pamokslas – 0 %; dėl to, kad žmonės yra draugiški vieni su kitais – 62,5 %; varianto – nežino kas patiko – nepažymėjo nei vienas vaikas. Iš šių atsakymų rezultatų galima spręsti, jog abiem grupėms vaikų – labai svarbi religinė ir moralinė aplinka, kurioje formuojasi jų vertybės. Vaikams, kurie šiais metais ruošiasi pirmajai Komunijai yra svarbus kunigo bendravimas ir palaikymas, o tai geriausiai atsiskleidžia pamokslo metu. Bet priėmę Eucharistijos sakramentą ypač vertina žmonių meilę Dievui bei draugiškumą vienas kitam. Galima spręsti jog religinė ir moralinė aplinka padėjo vertybių ugdymo procese.

10 pav. Veiksniai, kurie patinka vaikams šv. Mišių metu

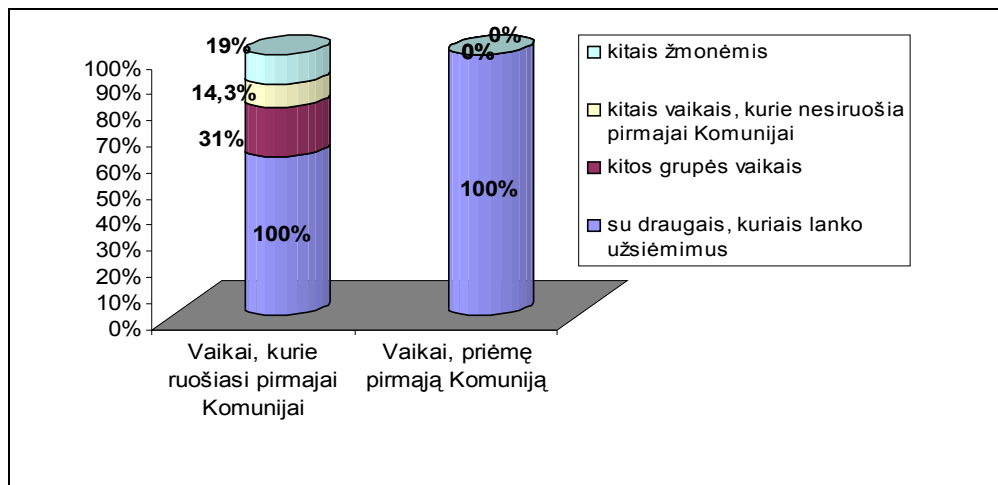
Šiame tyrime buvo klausama tėvų nuomonės, kas jiems labiausiai patiko tėvams skirtuose susitikimuose. Daugiausiai tėvų atsakymų, sudarančių didžiausią procentą (90,5 %) – tai jog jie gauna daugiau informacijos religiniais bei moraliniais klausimais. Tėvai taip pat yra informuojami apie vaikų pasiekimus. 33,3 % tėvų mano, jog tėvams svarbus ir bendravimas tarpusavyje bei su susitikimus

vedančiais vadovais (žr. 11 pav.). Taigi, tėvams bendruomeninėje aplinkoje būti ne tik palaikomiems, turėti galimybę su kitais pasidalinti savo rūpesčiais ir patirtimi, bet nori surasti atsakymus į jiems aktualius religinius bei moralinius klausimus, o taip pat žinoti, kaip sekasi vaikams jų ugdymo procese.

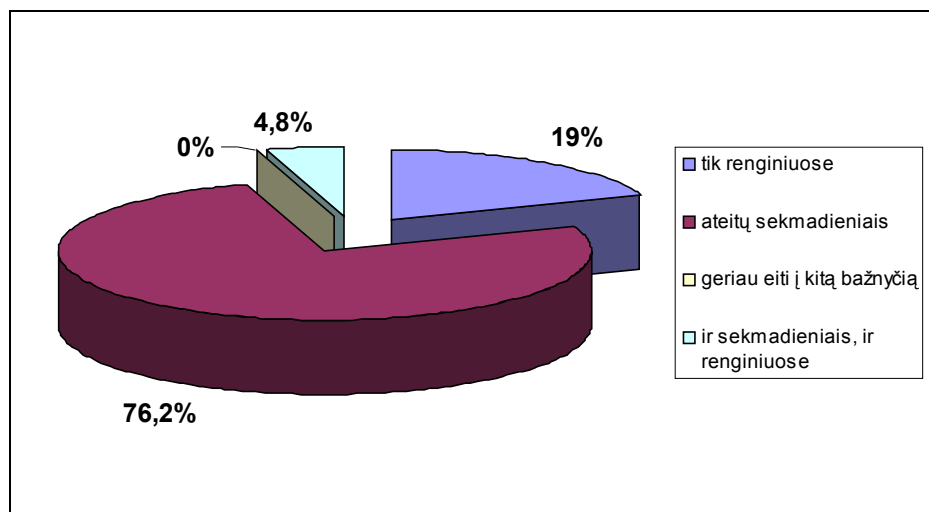
11 pav. Veiksniai, kurie patinka tėvams, jiems skirtuose susitikimuose

Norint išsiaiškinti, su kuo vaikams tenka pabendrauti atvykus į bažnyčios bendruomeninę aplinką, anketoje abiem vaikų grupėms buvo pateiktas šis klausimas. Vaikai, kurie šiais metais ruošiasi pirmajai Komunijai daugiausiai – 100 % pažymėjo visų atsakymų, jog su draugais, kuriais lanko užsiėmimus. Mažesnis procentas (31 %) atsakymų – jog su kitos grupės vaikais, kuriuos ruošia kitas katechetas, bet toje pačioje bažnyčios bendruomenės aplinkoje. Variantas, jog tenka ir su vaikais, nesiruošiančiais Eucharistijos sakramento priėmimui, bet lankančiais šią bažnyčią, sudaro 14,3%. Buvo pažymėta (19 %), kad tenka pabendrauti ir su kitais žmonėmis, besilankančiais bažnyčioje, kurioje atliktas tyrimas. Vaikai, kurie priėmę pirmąją Komuniją, 100 % pažymėjo, jog tekdavo pasiruošimo metu bendrauti tik su vaikais, kuriais lankydavosi užsiėmimuose (žr. 12 pav.). Šios anketos pateikto klausimo atsakymų procentai parodo, jog vaikai turi galimybę pabendrauti ne tik su vaikais, kuriais ruošiasi kartu ar iš kitos grupės, bet ir su vaikais bei suaugusiais, kurie jau yra įsitraukę į šios bažnyčios bendruomenę priešingai nei vaikai, kurie pirmajai Komunijai ruošėsi ankščiau.

12 pav. Žmonių grupės su kuriais vaikai bendrauja bendruomeninėje aplinkoje

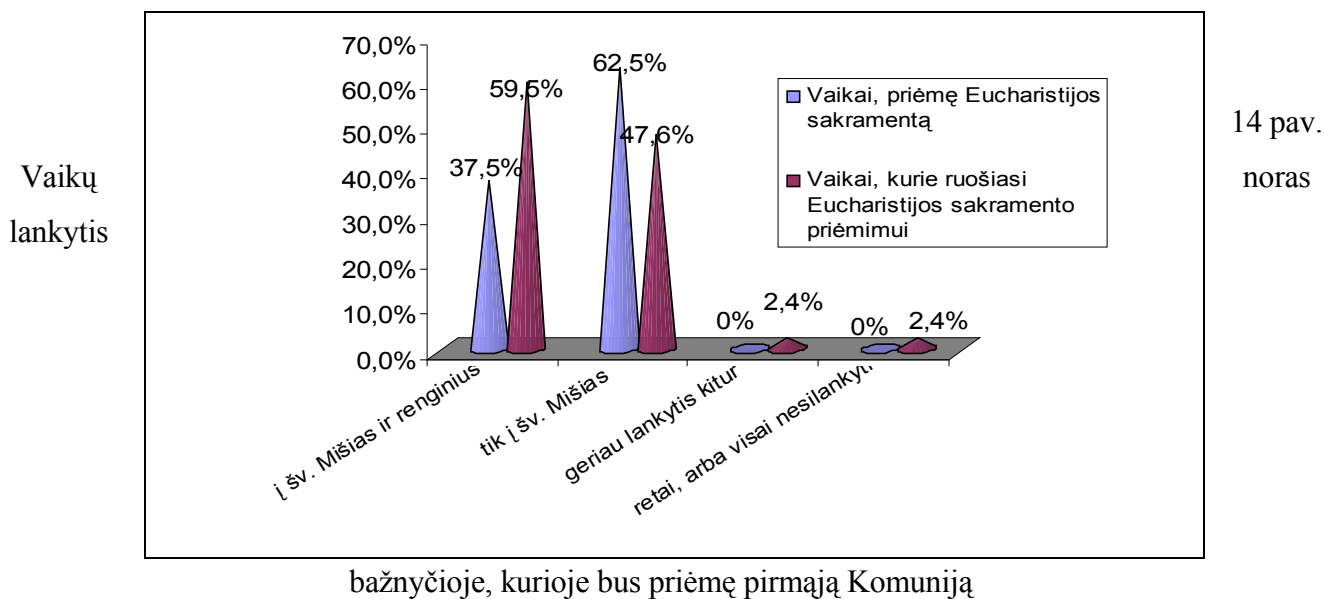
Tyrimo anketose skirtose tėvams buvo pateiktas klausimas, ar norėtų po vaikų pirmosios Komunijos šventės apsilankyti dar šioje parapijai priklausančioje bažnyčioje. Daugiausiai atsakė (76,2 %), kad mielai ateitų sekmadieniais į šv. Mišias. Tėvai, pageidaujantys dalyvauti tik renginiuose, į kuriuos būtų pakviesti pažymėjo šį variantą – 19 %. Pageidaujančių mieliau eiti į kitą bažnyčią nebuvo (0 %). Atsakymų rezultatai parodo, jog tėvai šiuo metu yra nusiteikę lankytis ir toliau šioje bažnyčioje ir tokiu būdu įsitraukti į parapijos bendruomeninį gyvenimą (žr.13 pav.).

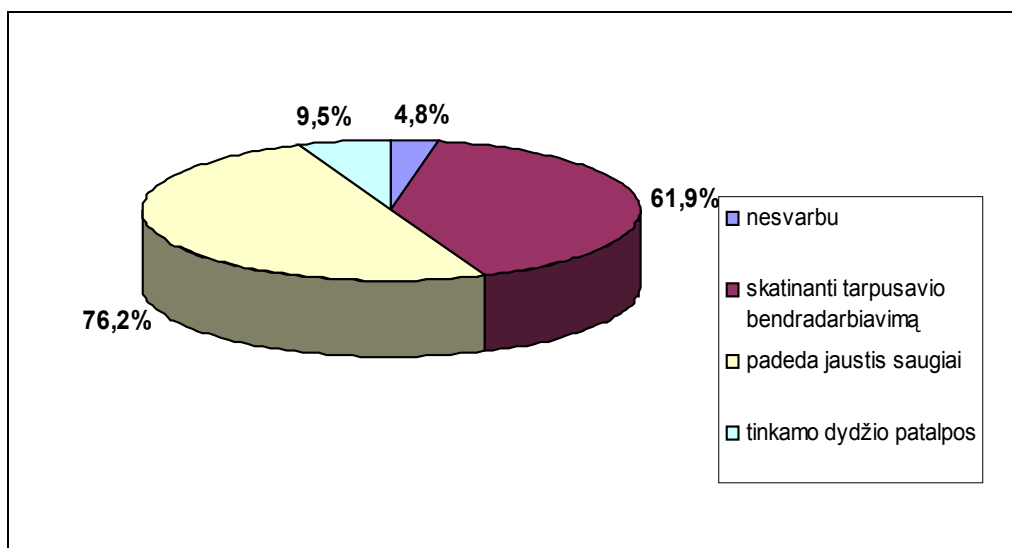
13 pav. Tėvų noras lankytis bažnyčioje, kurioje vaikai jau bus priėmę Eucharistijos sakramentą

Vaikams, kurie ruošiasi šiuo metu yra ugdomi, taip pat buvo pateiktas klausimas apie tai, jog ar jie norėtų po pirmosios Komunijos šventės dar apsilankyti bažnyčioje, kurioje ruošiasi Eucharistijos sakramento priėmimui. Daugiausiai atsakymų (59,5 %) buvo jog tikisi pagal galimybes dalyvauti ir šv. Mišiose ir renginiuose. 47,6 % pažymėjo atsakymus, jog norėtų dalyvauti sekmadieniais šv. Mišiose. 2,4

% vaikų atsakė, jog norėtų lankytis kitoje bažnyčioje ir tiek pat procentų atsakymų buvo, kad ateitų tik ypatingomis progomis, ar visai nebeitų į bažnyčią (žr. 14 pav.). Vaikams, kurie jau yra priėmę Eucharistijos sakramentą, skirtoje anketoje daugiausia pažymėjo (37,5 %) jog lankosi tik sekmadieniais šv. Mišiose. 62,5 % vaikų teigia, jog lankosi šv. Mišiose ir renginiuose pagal galimybes. Pažymėtų atsakymų, kad lankosi kitur, ar visai nesilanko – nebuvo (0 %). Žr. 14 pav. Sprendžiant iš šių atsakymų, galima teigti, jog ugdant vaikus bendruomeninėje aplinkoje, suteikiama galimybė ir padedama vaikams priėmusiems Eucharistijos sakramentą, įsijungti į bendruomenės gyvenimą.

Anketoje, tėvų buvo klausama jų nuomonė, kokia turėtų būti aplinka, kurioje vaikai ruošiami pirmajai Komunijai. Buvo pateikti keturi variantai: skatinanti tarpusavio bendradarbiavimą ir šį atsakymą pasirinko 61,9 % tėvų; aplinka, kuri padeda jaustis saugiai – pasirinko daugiausia tėvų – 76,2 %; turėtų būti tinkamo dydžio patalpos ir šį variantą pasirinko 9,8 % tėvų. O atsakymą, kad nėra svarbu, pažymėjo 4,8 % (žr. 15 pav.). Taigi, tėvų nuomonė tokia, jog ugdymo aplinka turi padėti vaikui jausti saugumą, tuomet bus pasiekta geresni rezultatai. Taip pat labai svarbu, vaikams artimiausių žmonių nuomone, jog aplinka turi skatinti tarpusavio bendradarbiavimą. Iš šių atsakymų galima spręsti, jog tėvų nuomone, bendruomeninė aplinka yra svarbesnė už fizinę aplinką.

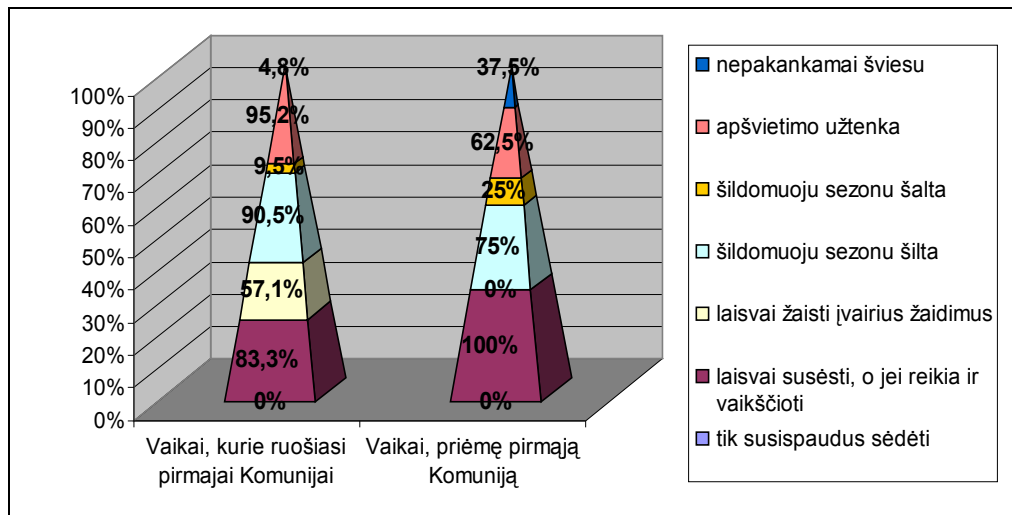
15

pav.

Tėvų nuomonė apie ugdymo aplinką parapijoje

Vaikų, anketavimo metu buvo klausiama apie patalpą, kurioje jie renkasi (rinkosi, kai ruošėsi pirmajai Komunijai). Norėta išsiaiškinti ar jų nuomone, patalpa yra pakankamo dydžio, ar šilta (šildomo sezono metu), ar pakanka apšvietimo. Į klausimą apie patalpos dydį, kurioje vaikai šiuo metu renkasi į susitikimus su katechetu, pasirinko atsakymus, jog užtenka vietos laisvai susėsti, o jei reikia ir vaikščioti – 83,3 %; tai, jog užtenka vietos laisvai žaisti įvairius žaidimus – 51,7 % vaikų. Jų nuomone, patalpa yra pakankamo dydžio ugdymo procesui, nes varianto, kad užtenka vietos tik susispaudus sėdėti, nepasirinko nei vienas vaikas (0 %). Žr. 16 pav. Klausiant apie šildymą, šildomo sezono metu, vaikai mano, jog pakankamai šilta – 90,5 %, o tai, kad šalta – 9,5 %. Dėl patalpos apšvietimo jų nuomone, kad apšvietimas geras – 95,2 %; blogas – 4,8 %.

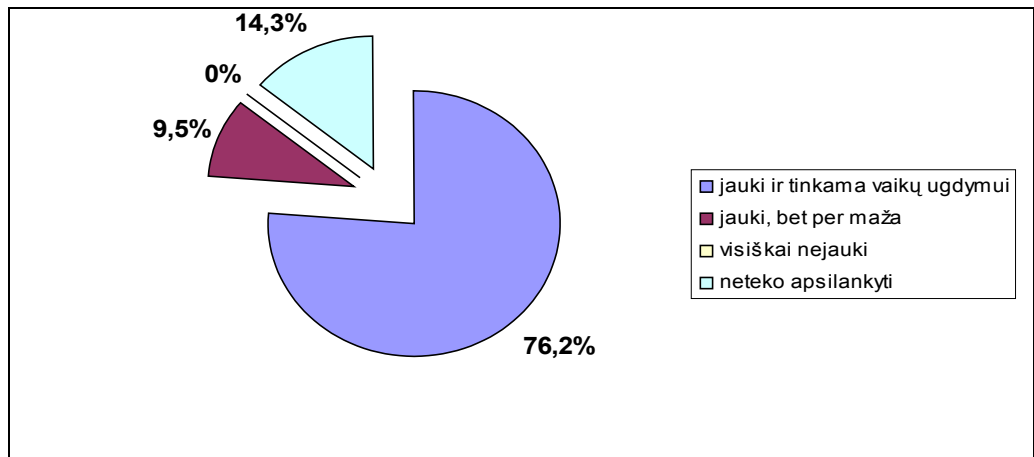
Į tą patį klausimą, vaikai, kurie jau priėmę Eucharistijos sakramentą, apie patalpos dydį, kurioje jie ruošėsi pirmajai Komunijai pateikė nuomonę, jog susispaudus sėdėti neteko – 0 % vaikų. Variantą, kad užteko vietos laisvai susėsti, jei reikia ir vaikščioti pasirinko – 100 % vaikų, t.y. visi. Jų nuomone, laisvai žaisti įvairius žaidimus, neužteko vietos – 0 % (žr. 16 pav.).

16 pav. Vaikų nuomonė apie patalpą, kurioje jie turi užsiėmimus

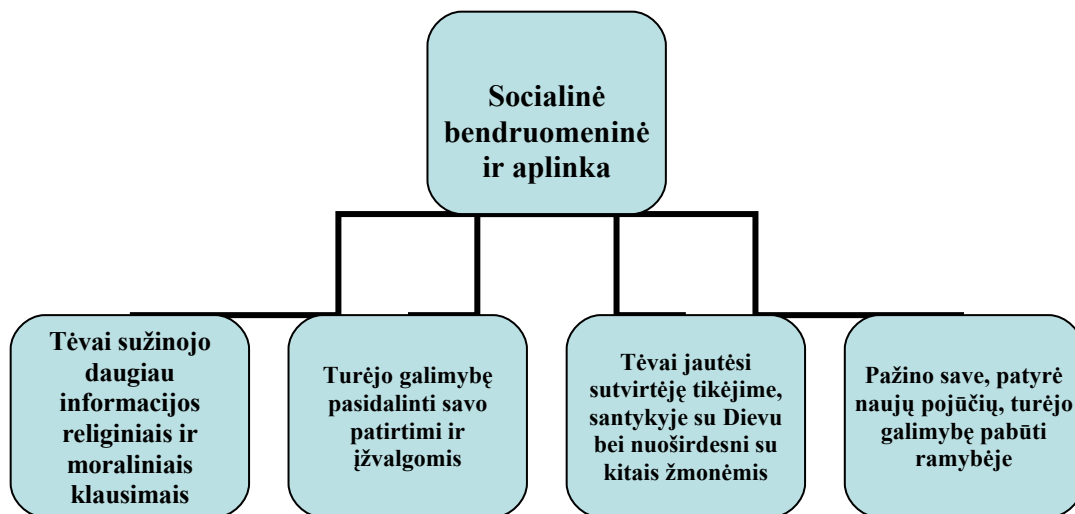
Apie patalpos apšildymą, vaikų priėmusių pirmąją Komuniją, variantą, jog pakankamai šilta, pasirinko 75 % vaikų; tai, jog buvo šalta – 25 %. Klausime apie patalpos apšvietimą, jog jo pakankamai, atsakymą pasirinko 62,5 %, o tai, kad trūko šviesos – 37,5 % vaikų (žr. 16 pav.). Taigi, sprendžiant iš vaikų atsakymų šiais metais apšvietimas yra geresnis, o patalpos dydis ir apšildymas daugumos vaikų nuomone yra pakankamas ir jų darbingumui tai netrukdo.

Dėl fizinės vaikų ugdymo aplinkos buvo klausiami ir tėvų nuomonė. Daugiausia – 76,2 % mano, jog patalpa, į kurią renkasi vaikai užsiėmimams su katechetu yra jauki ir tinkama ugdymui. 14,3 % tėvų teigia, jog neteko apsilankyti šioje patalpoje. 9,5 % nuomone – ši fizinė aplinka yra jauki, bet per maža (žr. 17 pav.). Buvo pasiūlyta, jog jei netinka nei vienas iš pateiktų variantų, galima parašyti savo. Vienoje anketoje buvo pareikšta nuomonė, jog svarbiau katecheto meilė, atsidavimas ir darbas su vaikais nei patalpos dydis ar jaukumas. Svarbu paminėti, jog ši patalpa yra atskira nuo pačios bažnyčios, bet šalia jos. Sprendžiant iš to, jog tik nedideliame procentui tėvų neteko apsilankyti vietoje, kur vyksta vaikų užsiėmimai, galima teigti, jog jiems svarbu, kur randasi jų vaikai ir kaip jiems sekasi.

17 pav. Tėvų nuomonė apie patalpą, kurioje ugdomi jų vaikai

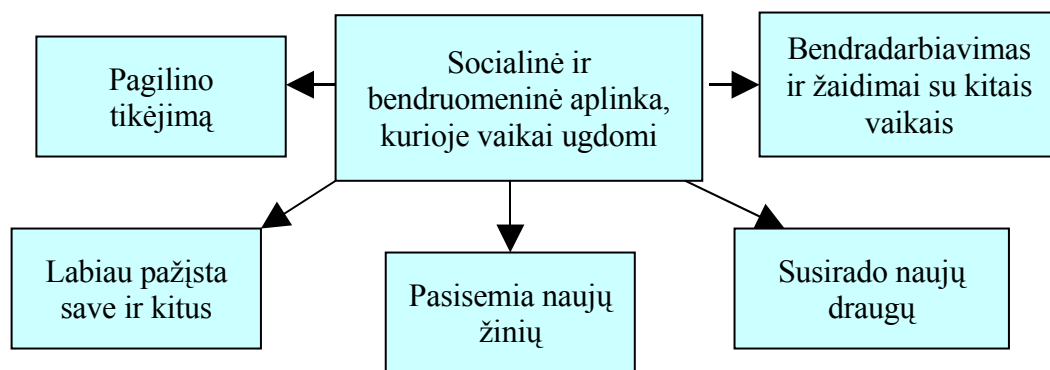
Anketoje, pateiktoje tyrimo metu tiek tėvams, tiek vaikams, kurie ruošiasi šiais metais ir kurie priėmė pirmąją Komuniją, buvo užduotas klausimas, kas jiems labiausiai patiko per pasiruošimo šiam įkrikščioninimo sakramentui laikotarpį. Tai buvo atviras klausimas ir kiekvienas galėjo parašyti savo nuomonę. Išties, jų yra įvairių. Nemažai tėvų (85 %) džiaugiasi jog buvo pateikta nemažai informacijos religiniais ir moraliniais klausimais, kurie jiems kildavo. Kitiems (15 %) patiko ir palietė vadovų, kurie buvo atsakingi už susitikimus, nuoširdumu ir atsidavimu. Dalis tėvų (20 %) džiaugiasi, jog buvo daug galimybių pabendrauti su kitais, pasidalinti savo išvalgomis bei patirtimi. Keletas tėvų (8 %) paminėjo, jog jie jaučiasi tvirtesni tikėjime ir santykiyje su Dievu bei nuoširdesni su kitais žmonėmis. Kiti teigia, jog pažino labiau save, patyrė naujų pojūčių, turėjo galimybę pabūti ramybėje (žr. 18 pav.).

18 pav. Bendruomeninės aplinkos teigiami veiksniai tėvams

Iš tėvų pasidalinimų savo patirtimi, galima teigti, kad bažnyčios (parapijos) bendruomeninė aplinka padeda žmogui auginti savo religines ir moralines vertybes, patenkinti savo bendravimo (socialinį) poreikį, per tai, vis labiau pažįstant save.

Vaikai, kurie šiais metais ruošiasi priimti pirmąją Komuniją, taip pat pateikė bei pasidalino savo nuomone ir patirtimi. Dalis vaikų (60,2 %) taip pat, kaip ir jų tėvai džiaugiasi gavę daug naujos informacijos moraliniais ir religiniais klausimais, per tai geriau pažindami Dievą, kitus ir save pačius įdomių užsiėmimų metu. Taip pat išmoko naujų žaidimų ir labai patiko žaisti su kitais. Keletas ugdytinių (3,4 %) džiaugiasi susiradę ir naujų draugų. Dar kiti vaikai (73,1 %) džiaugiasi jog labiau sustiprėjo ryšys su Dievu, išmoko melstis (žr. 19 pav.).

19 pav. Bendruomeninės aplinkos teigiami veiksniai vaikams

Taigi, vaikus ir jų tėvus džiugino bendri veiksniai, tai kad sužinojo daugiau informacijos, nes parapijos bendruomeninėje aplinkoje yra galimybė pasisemti vis naujų žinių. Taip pat, tėvams ir vaikams patiko tai, jog pagilino savo tikėjimą. Dar vienas bendras veiksnys, kuris buvo paminėtas, tai, kad labiau pradeda pažinti save, o taip pat dalintis patirtimi, bendrauti su kitais. Taigi, kuriant ir puoselėjant bendruomeninę aplinką, svarbu atsižvelgti į naujų narių, t.y. vaikų ir tėvų poreikius, pageidavimus, bet kartu išsaugoti visuomenės religines ir moralines vertybes.

Vaikams, kurie jau priėmė pirmąją Komuniją, taip pat buvo užduotas klausimas, kas labiausiai patiko pasiruošimo Eucharistijos sakramento priėmimui metu. Daugiausiai atsakymų buvo pateikta, jog pasisėmė naujų žinių (100 %), taip pat turėjo galimybę vystyti naujus gebėjimus, pvz. giedojimą.

Taigi, bendruomeninė aplinka, sprendžiant iš tyrimo rezultatų, padeda puoselėti religines ir moralines vertybes, realizuoti savo gebėjimus, patenkinti bendravimo poreikį, pasisemti naujų žinių, bei pasidalinti jomis su kitais jei ji tinkamai kuriama, yra atvira pokyčiams, o taip pat ir puoselėjama. Tokiu būdu mes galime kurti geresnę ir gražesnę visuomenę bei išsaugoti tai, kas yra vertingiausia.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. Vaiko, besirengiančio sakramentams, ugdymui didelę įtaką daro aplinka. Ją sudaro parapijos bendruomeninė bei socialinė aplinka, į kurią įeina religinė moralinė bei fizinė. Sakramentams vaikai ruošiami parapijos bendruomeninėje aplinkoje, kad vaikas vėliau turėtų galimybę joje pasilikti. Parapijos bendruomenė stengiasi įtraukti kuo daugiau šeimų, kad jos būtų palaikomos, auginamas tikėjimas ir puoselėjamos moralines vertybes. Bendruomeninėje aplinkoje ugdomas žmogus, išmoksta bendradarbiauti ir turi galimybę labiau išreikšti save. Parapijoje moralinė aplinka turi skatinti religinių ir moralinių vertybių augimą ir tvirtėjimą.

2. Išskiriami tokie bendruomeninės aplinkos ypatumai, svarbūs rengiant vaikus pirmajai Komunijai: a) religinio suvokimo ugdymas; b) moralinių vertybių skiepijimas; Vaikams, atėjusiems į parapiją ruošti pirmajai Komunijai, ypač svarbus religinio suvokimo ugdymas. Religinį suvokimą ugdo tam tikrų žinių įsisavinimas bei patirtis, su kuria vaikai susiduria parapijos bendruomeninėje aplinkoje. Tėvams ir vaikams (kaip parodė tyrimas) yra svarbios žinios, pasidalinimai ir tai kuria artimesnį santykį su Dievu. Besirengiantys Sakramentams vaikai ir jų tėveliai kviečiami dalyvauti svarbiuose parapijos bendruomenės susitikimuose t.y. sekmadieninėje liturgijoje, šventėse.

Parapijos bendruomeninė aplinka yra saistoma moralinių normų ir tik tokiu būdu bendruomenė nuolat stiprėja. Moralė – tai etinių įsitikinimų visuma, kad etiškai geri poelgiai ne tik galimi, bet ir įmanomi, pagrįsti visuotinai pripažįstamais principais. Vaikai mokosi iš suaugusiųjų, tad puoselėti moralines vertybes taip pat padeda ji supantys žmonės. Tyrimas atskleidė, jog vaikai supranta moralių veiksmų svarbą ir jų manymu bažnyčios bendruomenė padeda jas ugdyti. Moralinės vertybes, nukreipia žmogų nuo egocentriškumo ir atveria teigiamas gyvenimo puses, padedant kitiems šalia esantiems žmonėms.

3. Bendruomeninė aplinka turi būti kuriama, puoselėjama ir nuolat atnaujinama. Kuriama bendruomenė turi būti atvira naujiems žmonėms, atsižvelgti į jų poreikius, leisti save realizuoti skatinant bendradarbiavimą, siekiant realizuoti bendrus tikslus bei gerbiant kiekvieno atskiro asmens individualumą. Bendruomenė turi būti puoselėjama, bendrų moralinių bei religinių vertybių, palaikant ir padedant vieni kitiems. Už bendruomenės kūrimą ir puoselėjimą yra atsakingas kiekvienas, jai priklausantis žmogus. Vaikai, ateinantys ruošti pirmajai Komunijai, ir jų tėvai taip pat prisideda prie parapijos bendruomenės formavimo. Rekomenduojama vaikams sukurti tinkamą aplinką, juos išklaudyti, skatinti pasitikėjimą savimi bei bendradarbiauti su kitais. Tyrimo metu gauti rezultatai parodo, jog moraliniai ir religiniai veiksniai nuolat kuria, palaiko ir atnaujiną bendruomenę.

LITERATŪRA

1. Albisetti, V. (2001). *Būti draugais ar turėti draugų*. Katalikų pasaulis
2. Baierl, J. S.T.D. (1934). *The Commandments Explained*. The seminary Rochester. 40 – 390.
3. Briliūtė, B., Karaliūtė, A., Mockutė, L., Bindokienė, R. (1995). *Tėve mūsų*. Kaunas: Tarpdiecezinės katechetikos komisijos leidykla. 8 – 16.
4. Canova, F. (2002). *Gyventi kartu*. Vilnius: Katalikų pasaulis
5. *Code of Canon Law*. (1984). Latin – English Editon. Canon Law Society of America. Washington.
6. Daugirdienė, V., Marozienė, A. (2006). *Katechetika*. Kaunas. 29 – 69.
7. Dvasininkų kongregacija. (1998). *Bendras katechezės vadovas*. Lietuvos katechetikos centras. 72 – 276.
8. Fromm, E. (1979). *Psichoanalyse und religion*. Wilhelm Goldmann Verlag. 30 – 125.
9. Hunter, R. J. (1990). *Dictionary of Pastoral Care and Counseling*. Nashville: Abingdon Press.
10. James, J. W. (2007). *Kai sielvartauja vaikai*. Tyto Alba
11. Jonas Paulius II. (1979). Apaštalinė adhortacija *Catechesi Tradendae*. AAS 71.
12. Katalikų Bažnyčios Katekizmas. (1996). Tardiecezinė katechetikos komisijos leidykla. Pun. 899
13. Kauno arkivyskupijos II sinodas. *Vaikų rengimo Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentams tvarka*. 850 – 863 punktai.
14. Kauno technologijos universitetas. (2006). *Bendravimo psichologija*. Kaunas: Technologija. 160 – 183.
15. Kučinskas, V., Poderienė, G. (2006). *Ugdymo aplinkos ergonomika*. Klaipėdos universiteto leidykla. 28 – 91.
16. Kvieskienė, G. (2005). *Pozityvioji socializacija*. Vilnius. 107 – 116.
17. Laisvoji Wikipedijos enciklopedija (2008). <http://wapedia.mobi/lt/Parapija>
18. Leitner, R., Egger, K., Hadwiger, A., Mitterbacher, A., Perstling, J., Roth, E., Schmitdmayr, H., Schrettle, A., Ziermann, P., Zisler, K. (1998). *Religijos pedagogika 1*. Tarpdiecezinės katechetikos komisijos leidykla. 103 – 109.
19. Medicinos enciklopedija II. (1994). Vilnius: mokslo ir enciklopedijų leidykla. 344.
20. Mina, C. (2005). *Meilės psichologija*. Katalikų pasaulio leidiniai 20.
21. Navaitis, G., Nefas, S., Ralys, K. (2008). *Parapijos vaidmuo vietos bendruomenėje*. www.cceol.com/asp/getdocument.aspx?logid=5&id=fa76696e-f3ec-486f-8efd-175cb7774740 65 – 67.
22. Nouwen, H. J. M. (2008). *Siekimas*. Katalikų pasaulio leidiniai
23. Paškus, A. (2002). *Žvilgsnis į pasaulėžiūrinę aplinką, šventovę, save*. Lietuvos katechetikos centro leidykla. 87 – 97.

24. Peschke K. J. (1997). *Krikščioniškoji etika I tomas*. Katalikų pasaulis. 75 – 205.
25. Plužek, Z. (1996). *Pastoracinė psichologija*. Vilnius: Amžius. 7 – 109.
26. Pikūnas J. (1990). *Nuo asmenybės iki asmenybės*. Chicaga: Ateitis.
27. Pikūnas J., A. Palujanskienė. (2000). *Asmenybės vystymasis. Kelias į savęs atradimą*. Kaunas
28. Scharer, M., Hilberath, B. J. (2002). *Kommunikative Theologie*. Matthias – Grunewald – Verlag Mainz. 172 – 208.
29. Tamkevičius, S. (2002). *Kauno arkivyskupijos sielovados apžvalga*. www.lcn.lt
30. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Kaunas
31. Trimakas, K. (1998). *Tikint brestis*. Lietuvos katechetikos centro leidykla. Kaunas 137.
32. *Vatikano II Susirinkimo nutarimai*. (2001). *Apostolicam Actuositatem, Gaudium et Spes, Christus Dominus*. Vilnius: Aidai.
33. Vasiliauskas, R. (2004). *Vertybių integravimas į ugdymo procesą mokykloje*. 69 – 71.
34. Vaitkevičius J. (1988). *Jono Laužiko gyvenimas, veikla ir idėjos*. Kaunas. Šviesa
35. Vorgrimler, H. (2003). *Naujasis teologijos žodynas*. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba. 178 – 250
36. Vanier, J. (1998). *Bendruomenė atleisti ir švęsti*. Vilnius: Vyturys
37. Vanier, J. (1979). *Community and growth*. Darton, Logman and Todd London
38. Žiugždaitė, S. (2008). *Katechezės dabartis ir perspektyvos (I): Parapinė katechezė*. <http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/78560> 2008.09.19 09:06

Priedai

Anketa

(vaikams besiruošiantiems pirmajai Komunijai)

Labas, aš esu Vida. Man įdomu, ko reikia, kad būtų įdomiau ruoštis pirmajai Komunijai ir nebūtų sunku ruoštis šiai svarbiai šventei. Apibrauk vieną trikampiuką prie tinkamo tau atsakymo varianto.

1. Ar šv. Mišiose dalyvauji bažnyčioje, kurioje ruošiesi pirmajai Komunijai:

▶ *sekmadieniais,* ▶ *dažniau,* ▶ *mieliau einu į kitą bažnyčią,* ▶ *visai nedalyvauju;*

1. Ar patalpa, kurioje jūs renkatės užsiėmimui (pamokėlei) užtenka vietos (pažymėk kas tinka):

▶ *tik susispaudus sėdėti,*
▶ *laisvai susėsti, jei reikia ir vaikščioti,*
▶ *laisvai žaisti įvairius žaidimus;*

3. Patalpoje, kurioje vyksta užsiėmimai yra:

▶ *pakankamai šilta,*
▶ *šalta ir tenka būti apsivilkus paltuką ar striukytę;*

4. Patalpoje, kurioje vyksta užsiėmimai:

▶ *pakankamai šviesu,*
▶ *man per tamsu, trūksta daugiau šviesos;*

5. Kodėl nusprendei ruoštis būtent šioje parapijoje (bažnyčioje) pirmajai Komunijai?

▶ *todėl, kad taip, patarė tėveliai,*
▶ *todėl, kad mano draugai ten ruošiasi,*
▶ *todėl, kad patinka kunigas*
▶ *todėl, kad patinka mokytojas (katechetas),*
▶ *jei netinka nė vienas variantas, parašyk savo.....*

6. Ar po pirmosios Komunijos šventės norėtum toliau:

▶ *lankytis šv. Mišiose ir kituose renginiuose pagal galimybes,*
▶ *ateiti tik sekmadieniais į šv. Mišias,*
▶ *geriau lankytis kitoje bažnyčioje,*
▶ *ateiti ypatingomis progomis ar visai nebelankyti bažnyčios;*

7. Į parapiją, kurioje ruošiesi pirmajai Komunijai su tėveliais ateini:

- ▶ į užsiėmimus (pamokėles), šv. Mišias bei kitus renginius
- ▶ į šv. Mišias,
- ▶ į užsiėmimus (pamokėles),
- ▶ dažniausiai einu vienas ar su draugais;

8. Parapijos (kurioje ruošiesi pirmajai Komunijai) bažnyčioje dalyvavai šv. Mišiose:

- ▶ skirtose vaikams,
- ▶ bendrose su visais žmonėmis,
- ▶ dar neteko dalyvauti;

9. Kas patinka tau šv. Mišių metu (gali būti keli ar net visi tinkantys variantai)?

- ▶ kad visi dalyvaujantys žmonės myli Dievą ir meldžiasi,
- ▶ kunigo sakomas pamokslas,
- ▶ todėl, kad visi dalyvaujantys yra draugiški vieni su kitais,
- ▶ nežinau kas patinka;

10. Kas labiausiai patinka besiruošiant pirmajai Komunijai? 😊

.....
.....

11. Ar tau parapijoje, kurioje ruošiesi pirmajai Komunijai, tenka pabendrauti su:

- ▶ draugais, kuriais lankai užsiėmimus (pamokėles),
- ▶ kitos grupės vaikais,
- ▶ su vaikais, kurie nesiruošia pirmajai Komunijai, bet lankosi šioje parapijoje (bažnyčioje),
- ▶ kitais žmonėmis, kurie apsilanko parapijoje (bažnyčioje);

Ačiū už nuoširdžius atsakymus 😊

Anketa
(vaikams priėmusiems pirmąją Komuniją)

Labas, aš esu Vida. Man įdomu, kaip tu jauteisi, besiruošdama pirmajai Komunijai ir kas tau padėjo ruoštis šiai svarbiai šventei. Apibrauk vieną trikampiuką prie tinkamo tau atsakymo varianto.

1. Ar šv. Mišiose dalyvauji bažnyčioje, kurioje ruošiesi pirmajai Komunijai:

▶ *sekmadieniais,* ▶ *dažniau,* ▶ *mieliau einu į kitą bažnyčią,* ▶ *visai nedalyvauju;*

2. Ar patalpa, kurioje jūs rinkdavotės užsiėmimui (pamokėlei) užteko vietos (pažymėk kas tinka):

- ▶ *tik susispaudus sėdėti,*
- ▶ *laisvai susėsti, jei reikia ir vaikščioti,*
- ▶ *laisvai žaisti įvairius žaidimus;*

3. Patalpoje, kurioje vyko užsiėmimai buvo:

- ▶ *pakankamai šilta,*
- ▶ *šalta ir tenka būti apsivilkus paltuką ar striukytę;*

4. Patalpoje, kurioje vyko užsiėmimai:

- ▶ *pakankamai šviesu,*
- ▶ *man per tamsu, trūksta daugiau šviesos;*

5. Į bažnyčią, kurią ateidavai ruoštis pirmajai Komunijai (gali būti keli ar net visi tinkantys variantai):

- ▶ *į užsiėmimus (pamokėlės),*
- ▶ *į šv. Mišias,*
- ▶ *dalyvauti renginiuose;*

6. Kodėl nusprendei ruoštis būtent šioje bažnyčioje pirmajai Komunijai?

- ▶ *todėl, kad taip patarė tėvai ar pažįstami*
- ▶ *todėl, kad mano draugai ten ruošėsi,*
- ▶ *todėl, kad patiko kunigas,*
- ▶ *todėl, kad patiko mokytojas (katechetas),*
- ▶ *jei netinka nė vienas variantas, parašyk savo.....*

7. Ar po pirmosios Komunijos šventės tu:

- ▶ *lankaisi šv. Mišiose ir kituose renginiuose pagal galimybes,*

▶ *ateini tik sekmadieniais į šv. Mišias,*

▶ *retkarčiais ateini į šv. Mišias,*

▶ *lankaisi kitoje bažnyčioje,*

▶ *visiškai neini arba labai retai apsilankai bažnyčioje;*

8. Į bažnyčią, kurioje ruošiesi pirmajai Komunijai su tėveliais ateidavai:

▶ *į užsiėmimus (pamokėles), šv. Mišias bei kitus renginius*

▶ *į šv. Mišias,*

▶ *į užsiėmimus (pamokėles),*

▶ *dažniausiai eidavau vienas ar su draugais;*

9. Kai ruošiesi pirmajai Komunijai, šv. Mišiose dalyvaudavai:

▶ *skirtose vaikams,*

▶ *bendrose su visais žmonėmis,*

▶ *stengdavausi nedalyvauti;*

10. Kas patiko tau šv. Mišių metu bažnyčioje, kai ruošiesi pirmajai Komunijai (gali būti keli ar net visi tinkantys variantai)?

▶ *kad visi dalyvaujantys žmonės myli Dievą ir meldžiasi,*

▶ *kunigo sakomas pamokslas,*

▶ *todėl, kad visi dalyvaujantys buvo draugiški vieni su kitais,*

▶ *nežinau kas patiko;*

11. Kas labiausiai įstrigo besiruošiant pirmajai Komunijai? 😊

.....
.....

12. Besiruošiant pirmajai Komunijai, tekdavo pabendrauti su:

▶ *draugais, kuriais lankei užsiėmimus (pamokėles),*

▶ *kitos grupės vaikais,*

▶ *su vaikais, kurie nesiruošė pirmajai Komunijai, bet lankėsi šioje bažnyčioje,*

▶ *kitais žmonėmis, kurie apsilankydavo šioje bažnyčioje;*

Ačiū už nuoširdžius atsakymus 😊

**Anketa
(tėvams)**

Šios anketos tikslas išsiaiškinti vaikų ugdymo aplinkos parapijoje sąlygas. Ši anketa anoniminė ir bus naudojama specialiose pedagoginėse studijose, baigiamajame darbe. Prašome apibraukti jums tinkantį variantą.

1. Kodėl Jūs nusprendėte atvesti vaikus į šią bažnyčią, ruošti pirmajai Komunijai:

- a) *patarė pažįstami,*
- b) *todėl, kad teko apsilankyti šioje parapijoje ir jums patiko aplinka,*
- c) *todėl, kad patinka šios parapijos bažnyčios bendruomenė,*
- d) *kita.....*

2. Ar vaikai noriai eina į užsiėmimus (pamokėles):

- a) *taip, jie noriai lanko užsiėmimus*
- b) *kartais nori eiti, o kartais reikia paraginti,*
- c) *ne, nerodo didelio noro ir entuziazmo lankyti užsiėmimus;*

3. Kas jums patinka tėveliams skirtuose susitikimuose:

- a) *kad galima pabendrauti su kitais tėveliais bei parapijos vadovais,*
- b) *tai, kad sužinote daugiau informacijos,*
- c) *tai, kad jums pasiūlomos vaišės;*

4. Šventosiose Mišiose sekmadieniais šioje bažnyčioje dalyvaujate:

- a) *dėl to, kad privaloma vaikams,*
- b) *dėl to, kad gera pasimelsti būtent šioje bažnyčioje,*
- c) *dėl to, kad čia susirenka daug pažįstamų,*
- d) *beveik nedalyvauju šios parapijos šventose Mišiose,*
- e) *man jokio skirtumo kur dalyvauti šventose Mišiose;*

5. Patalpa, kurioje jūsų vaikas ruošiamas pirmajai Komunijai jums pasirodė:

- a) *jauki ir tinkama vaikų ugdymui,*
- b) *jauki, bet per maža,*
- c) *neteko toje patalpoje apsilankyti,*
- d) *kita.....*

6. Ar norėtumėte, po vaikų pirmos Komunijos šventės dar apsilankyti šioje parapijoje

- a) *taip, mielai ateičiau sekmadieniais,*

- b) *taip, dalyvaučiau tik renginiuose (vaikams ar ir tėvams), į kuriuos būčiau pakviestas,*
- c) *ne, mieliau lankyčiau kitą bažnyčią*

7. **Jūsų nuomone, kokia turėtų būti aplinka, kurioje vaikai ruošiami pirmajai Komunijai (apibraukite kas Jums svarbiausia. Gali būti keli variantai):**

- a) *Nesvarbu,*
- b) *skatinanti tarpusavio bendradarbiavimą,*
- c) *jauki, kuri padeda jaustis saugiai,*
- d) *tinkamo dydžio patalpos;*

8. **Kas jums labiausiai patiko per šį laikotarpį, kai vaikai ruošiasi pirmajai Komunijai**

.....
.....

Ačiū už nuoširdžius atsakymus ☺